МІНІСТЕРСТВО ФІНАНСІВ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ПОДАТКОВИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ФАКУЛЬТЕТ СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ, СПОРТУ ТА РЕАБІЛІТАЦІЇ

КАФЕДРА МЕНЕДЖМЕНТУ ТА ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему: «Удосконалення механізмів та технологій публічного адміністрування»

Здобувача вищої освіти другого (магістерського) рівня,
II курсу, МПА-22-1 групи,
спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування»,
освітня програма «Регіональне управління та самоврядування».

_____ Кривенко Микола Сергійович
(підпис) (прізвище, ім'я, по батькові)

Науковий керівник _____ Васильєва Олександра Іллівна,
д.держ.упр., професор, професор кафедри

Керівник освітньо-професійної програми - Близнюк Андрій Станіславович,
д.держ.упр, доцент, професор кафедри

Допущено до захисту засіданням кафедри менеджменту та публічного управління
Протокол від «25» січня 2024р. № 4

В.о. завідувача кафедри _____ Близнюк Андрій Станіславович,
д.держ.упр, доцент

Ірпінь – 2024

Реєстраційний № 7 05.02.2024 Ю. І. Сніжко
(дата) (підпис) (П.І.П.)

Результати перевірки

19.01.2024 О.Т. Васильєва
(до захисту, на доопрацювання) (дата) (підпис) (П.І.П.)

Результати захисту

4(добре)/12 балів 15.02.2024
(оцінка) (дата) (підпис) (П.І.П.)

Голова комісії
(підпис) Я. Л. Варшавець (П.І.П.)

Члени комісії:
(підпис) А.С. Близнюк (П.І.П.)

(підпис) Н.В. Грабовська (П.І.П.)

(підпис) М.В. Гусятинська (П.І.П.)

БЛАНК ОЦІНЮВАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Об'єкти контролю	Діапазон оцінки в балах	Фактична кількість балів	Примітки	Дата, П.І.П.: голови комісії, членів комісії, секретаря, (підписи)
ОЦІНЮВАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ КОМІСІЄЮ ПО ЗАХИСТУ				
1.Доповідь	від 0 до 10	8		
2. Роздатковий матеріал	від 0 до 5	4		
3. Знання теоретичного та практичного матеріалу, вміння відповідати на запитання	від 0 до 25	23		
4. Апробація (участь у конференціях)	від 0 до 10	6		
РАЗОМ БАЛІВ	від 0 до 50	41		
ЗАГАЛЬНА КІЛЬКІСТЬ БАЛІВ	від 0 до 100	82		

ПЕРЕВЕДЕННЯ ОЦІНКИ ЗА 100-БАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ ДО НАЦІОНАЛЬНОЇ ШКАЛИ ТА ШКАЛИ ЄКТС

Оцінка за 100- бальною шкалою	Оцінка за шкалою ЕКТС	Оцінка за національною шкалою	Дата	П.І.П.: голови, членів комісії, секретаря, (підпис)
82	B	4	15.02.2021	

Оцінка за 100-бальною шкалою	Оцінка за шкалою ЄКТС	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	5 (відмінно)
80-89	B	4 (добре)
70-79	C	
60-69	Б	3 (задовільно)
50-59	E	
35-49	ЄХ	2 (незадовільно)

Факультет соціально-гуманітарних технологій та менеджменту
Кафедра соціальної філософії та управління
Спеціальність 281 «Публічне управління та адміністрування»
Освітня програма «Регіональне управління та самоврядування»

Затверджую
Завідувач кафедри соціальної
флософії та управління

_____Л.В.Чупрій
«___»_____202__р.

Завдання на кваліфікаційну роботу
здобувачу вищої освіти
Кривенку Миколі Сергійовичу

1.Тема кваліфікаційної роботи «Удосконалення механізмів та технологій публічного адміністрування».
Затверджена наказом ректора від 13.02.2023 Наказ № 197.

2. Строк здачі закінченої роботи 05.02.2024

3. Мета роботи полягає в дослідженні механізмів та технологій публічного адміністрування та визначення напрямів їх удосконалення.
Об'єкт дослідження є процес публічного адміністрування в Україні.

Предметом дослідження є технології електронного урядування та публічного адміністрування.

Орієнтовна база дослідження – Ірпінська міська рада, Київської області.

4. Вихідні дані до роботи:
Перелік графічного матеріалу: Табл. 2.1. Доходи Ірпінської міської ради на перше півріччя 2022 року. Табл. 2.2. Трансферти до бюджету Ірпінської міської ради. Табл. 2.3. Динаміка доходів Ірпінської міської ради. Рис. 3.1. Динаміка показника EGDI в Україні за 2014-2022р. Рис. 3.2. Складові індексу електронного урядування за 2020-2022 роки.
Зміст випускної кваліфікаційної (дипломної) роботи (перелік питань за кожним розділом)

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ МЕХАНІЗМІВ ТА ТЕХНОЛОГІЙ ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ.

1.1. Сутність публічного адміністрування, його зміст, механізми та технології.
1.2. Нормативно-правова база публічного адміністрування у сфері господарських відносин в Україні.

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ПРАКТИКИ ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ У ІРПІНСЬКІЙ МІСЬКІЙ РАДІ.

2.1. Ресурсне забезпечення Ірпінської територіальної громади та практика публічного адміністрування.

2.2. Ефективність роботи з надання адміністративних послуг дозвільними устано
Ірпінської міської ради.

**РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ ПУБЛІЧ
АДМІНІСТРУВАННЯ У ІРПІНСЬКІЙ МІСЬКІЙ РАДІ.**

Висновки

7. Календарний план виконання роботи

№ п/п	Назва етапів виконання кваліфікаційної роботи	Строк виконання	
		За планом	Фактично
1.	Вибір теми, вивчення літературних джерел, постановка проблеми та складання плану роботи	28.11.2022	28.11.2022
2.	Підготовка першого розділу роботи та подання його керівнику	26.06.2023	26.06.2023
3.	Підготовка другого розділу роботи та подання його керівнику	20.12.2023	20.12.2023
4.	Підготовка третього розділу роботи та подання його керівнику	25.12.2023	25.12.2023
5.	Підготовка вступу та формування висновків, списку літературних джерел. Оформлення роботи згідно вимог ДПУ та подання її керівнику	28.12.2023	28.12.2023
6.	Доопрацювання робити з урахуванням зауважень керівника	до 15.01.2024	5..01.2024
7.	Отримання відгуку керівника	25.01.2024	5.01.2024
8.	Отримання зовнішньої рецензії	29.01.2024	5.01.2024
9.	Попередній захист роботи	18.01.2024 19.01.2024	19.01.2024
10.	Перевірка роботи на унікальність	22.01.2024	22.01.2024
11.	Допуск кваліфікаційної роботи до захисту зав.каф.	до 05.02.2024	
12.	Захист роботи	14.02.2024 15.02.2024	

8. Дата видачі завдання «28» листопада 2022 р.

9. Науковий керівник кваліфікаційної роботи О.І. Васенко

10. Гарант освітньо-професійної програми А.С. Близнюк

11. Завдання до виконання отримав здобувач вищої освіти М.С. Кривенко

ANNOTATION

Qualification work on the topic: «Technologies of e-government and public administration»

The purpose of the work is to study the mechanisms and technologies of public administration and identify areas for their improvement.

The objectives of the work are:

- to consider the essence of public administration;
- to provide the regulatory framework of public administration;
- to analyze the resource provision of the Irpin territorial community;
- to analyze efficiency of work on the provision of administrative services in Irpin City Council;
- to propose directions of improvement of public administration in the Irpin City Council.

The object of research is the process of public administration in Ukraine.

The subject of the study is the technologies of e-government and public administration.

The basis of the study is the Irpin City Council of Kyiv region.

According to the results of the study, practical recommendations for improving public administration in the Irpin City Council were formulated.

The results can be used in the work of amalgamated territorial communities to improve public administration.

Qualification work contains 73 pages, 3 table, 2 figures, a list of sources used 64, 1 annex.

Keywords: territorial community, city council, local government, e-government, public administration.

The year of performance of qualification work - 2023.

The year of protection of work - 2024.

АНОТАЦІЯ

кваліфікаційної роботи на тему: «Удосконалення механізмів та технологій публічного адміністрування»

Мета роботи полягає в дослідженні механізмів та технологій публічного адміністрування та визначення напрямів їх удосконалення.

Завданнями роботи є:

- означити сутність публічного адміністрування;
- опрацювати нормативно-правову базу публічного адміністрування;
- проаналізувати ресурсне забезпечення Ірпінської територіальної громади;
- розглянути ефективність роботи з надання адміністративних послуг у Ірпінській міській раді
- запропонувати напрями удосконалення публічного адміністрування у Ірпінській міській раді.

Об'єктом дослідження є процес публічного адміністрування в Україні.

Предметом дослідження є технології електронного урядування та публічного адміністрування.

Базою дослідження виступає Ірпінська міська рада Київської області.

За результатами дослідження сформульовані практичні рекомендації щодо удосконалення публічного адміністрування у Ірпінській міській раді.

Одержані результати можуть бути використані в роботі об'єднаних територіальних громад щодо удосконалення публічного адміністрування.

Кваліфікаційна робота містить 73 сторінки, 3 таблиця, 2 рисунки, список використаних джерел 64 найменувань, 1 додаток.

Ключові слова: територіальна громада, міська рада, органи місцевого самоврядування, електронне урядування, публічне адміністрування.

Рік виконання кваліфікаційної роботи - 2023 р.

Рік захисту роботи – 2024 р.

ЗМІСТ

ВСТУП.....10

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ МЕХАНІЗМІВ ТА ТЕХНОЛОГІЙ ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ.....13

1.1. Сутність публічного адміністрування, його зміст, механізми та технології.....13

1.2. Нормативно-правова база публічного адміністрування у сфері господарських відносин в Україні.....17

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ПРАКТИКИ ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ У ІРПІНСЬКІЙ МІСЬКІЙ РАДІ.....28

2.1. Ресурсне забезпечення Ірпінської територіальної громади та практика публічного адміністрування.....28

2.2. Ефективність роботи з надання адміністративних послуг дозвільними установами у Ірпінської міської ради.....33

РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ У ІРПІНСЬКІЙ МІСЬКІЙ РАДІ.....40

ВИСНОВКИ.....57

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....60

ДОДАТКИ.....67

Додаток А.....67

ВСТУП

Актуальність досліджень. Становлення демократичної, правової, та соціальної держави в умовах децентралізації та проведення конституційної реформи в Україні призводить до відповідних процесів удосконалення інституту місцевого самоврядування, де основним суб'єктом є територіальна громада. Очевидно, що територіальна громада відіграє ключову роль у забезпеченні життєвих потреб людини і суспільства взагалі. Більшість соціальних потреб людина задовольняє на рівні села, селища або міста, де вона проживає, формує сім'ю, працює та відпочиває. Ставлення людей до влади та держави прямо залежить від рівня та якості їхнього життя, від їхньої можливості задовольняти особисті та суспільні потреби, а також від реальної можливості впливати на поліпшення якості життя не лише своєї родини, а й конкретної громади та суспільства в цілому. Отже, визнання права мешканців кожної територіальної громади на місцеве самоврядування повинно виявлятися у конкретних політичних стратегіях, функціях, формах, методах та механізмах державного управління, а не залишатися просто формальною нормою законодавства України.

Ефективне державне управління власністю передбачає визначення адекватності розподілу прав власності на державні ресурси з позиції оптимізації виробництва суспільних благ, які забезпечують задоволення суспільних інтересів. Варто зазначити, що основу виробництва суспільних благ становлять обмежені ресурси, а їх розподіл на користь будь-яких приватних суб'єктів часто стає неефективним щодо задоволення суспільних інтересів. Існує також проблема направленості такого роду інтересів, які носять форму суспільних переваг. Вирішення зазначеної проблеми для підвищення ефективності державного управління власністю є надзвичайно актуальним, оскільки недосконаліть політичного механізму виявлення суспільних переваг створює суттєві перешкоди для успішного функціонування державної власності.

Стан і ступень розробки проблеми в спеціальній літературі.

Питаннями цифрової трансформації в Україні присвячені численні дослідження вітчизняних дослідників таких науковців як І. Бородін, К. Бельський, Ю. Битяк, С. Дубова, О. Голубицький, В. Колпаков, О. Миколенко, С. Пєтков, В. О. Орлов, К. Савон, Г. Почепцов, А. Серенок, Я. Сандул, С. Чукут, С. Стеценко, та інших.

Дослідження системи електронного урядування й головних передумов його впровадження в Україні розглянуті у працях таких вчених, як В. Дрешпак, Н. Грицяк , В. Малиновський, І. Коліушко, А. Семенченко.

Мета кваліфікаційної роботи – дослідження механізмів та технологій публічного адміністрування та визначення напрямів їх удосконалення.

Мета дослідження зумовила вирішення наступних завдань:

- означити сутність публічного адміністрування;
- опрацювати нормативно-правову базу публічного адміністрування;
- проаналізувати ресурсне забезпечення Ірпінської територіальної громади;
- розглянути ефективність роботи з надання адміністративних послуг у Ірпінській міській раді
- запропонувати напрями удосконалення публічного адміністрування у Ірпінській міській раді.

Об’єкт дослідження – процеси публічного адміністрування в Україні.

Предмет дослідження – удосконалення механізмів та технологій публічного адміністрування.

База досліження. Базою досліження є Ірпінська міська рада Бучанського району Київської області.

Методи дослідження.

Для досягнення поставленої мети та вирішення завдань у роботі було використано різноманітні загальні та спеціальні наукові методи. Серед них - монографічне та теоретичне узагальнення для обґрунтування інформаційного забезпечення дослідження, системний аналіз для виявлення основних

проблем розвитку територіальних громад, а також використання індукції та дедукції для обгрунтування доцільності партнерських відносин у ході реалізації проєктів створення об’єктів спільної власності двох або більше громад.

Інформаційні джерела. Інформацію для написання роботи було здобуто з різних джерел, зокрема нормативно-правових актів України, офіційних даних Державної служби статистики України, Міністерства інфраструктури України, Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства, Міністерства економічного розвитку й торгівлі України, а також наукових публікацій та матеріалів науково-практичних конференцій, а також ресурсів у мережі Інтернет.

Структура та обсяг роботи. Робота включає в себе вступ, три розділи з підрозділами, висновки, список використаних джерел і додатки. Загальна кількість сторінок складає 53. Список використаних джерел включає 64 пункти.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ МЕХАНІЗМІВ ТА ТЕХНОЛОГІЙ ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ

1.1. Сутність публічного адміністрування, його зміст, механізми та технології

Однією з найважливіших проблем, які стоять перед Україною в сучасному світі, є вибір механізму влади, спроможного на найбільш повне врахування інтересів громадян, забезпечення повного народовладдя і, одночасно, сприяння ефективному управлінню для створення умов поліпшення якості життя в країні. Згідно з Конституцією України, суверенітет та влада належать саме народу, який є єдиним джерелом влади.

На сучасному етапі спостерігається активізація реформування політичної системи України з впровадженням європейських принципів державного управління в умовах українського життя. Цей процес передбачає трансформацію системи державного управління [20, с. 7]. Є відомим, що діюча система державного управління в Україні є внутрішньо суперечливою, надто централізованою, відокремленою від суспільства і віддаленою від потреб звичайної людини. Практики вважають однією з причин такого становища наявність неефективної організації інституту державної служби і служби в органах місцевого самоврядування. Це визначає напрямки трансформації інститутів влади, встановлює нові пріоритети та обумовлює перехід до публічного управління [24]. Адміністративно-правова реформа, яка здійснюється в Україні, має за мету підвищення насамперед якості діяльності органів державного управління [15, с. 44].

За В.Б. Авер’яновим, публічне управління є загальним поняттям для "державного управління" та "управління у сфері місцевого самоврядування", і воно тлумачиться як спосіб здійснення публічної влади в цілому, де державне управління та місцеве самоврядування є основними формами цієї

влади [2, с. 9]. Важливо відзначити, що як для державного, так і для самоврядного управління характерні такі важливі риси, як публічність, організаційне спрямування та чітке визначення меж діяльності в законі. Ці області управління можуть відрізнятися лише за суб'єктами та, до певної міри, за конкретними джерелами їхнього правового регулювання. У той же час, обидві вони стосуються інтересів громадян, спрямованих на реалізацію та захист їхніх прав і свобод, а також створення умов для виконання ними своїх обов'язків.

Одним із завдань адміністративної реформи було визначено впровадження нової ідеології функціонування виконавчої влади і місцевого самоврядування як діяльності, спрямованої на забезпечення реалізації прав і свобод громадян та надання державних послуг. [50].

Реалізація ключових завдань реформи повинна відбуватися шляхом чіткого спрямування та координації дій органів виконавчої влади на всіх рівнях з метою забезпечення прав, свобод та інтересів людини і громадянина у процесі надання державних (управлінських) послуг [26, с. 48]. Але в нових умовах все це тягне зміни в діяльності публічних службовців. Для українського адміністративного права певний час до нерозроблених, а також досліджуваних у певних рамках питань належав інститут публічної служби. Тому, питання формування інституту публічної служби, її визначення, структури та сутності в Україні є нагальними для системи державного управління України.

У процесі реалізації своїх конституційних прав і свобод людина звертається до органів виконавчої влади як на місцевому, так і на центральному рівнях. Загальновизнаним є той факт, що створення стабільної та відповідальної системи органів державного управління є головним фактором побудови сучасної та демократичної держави [43].

На сьогоднішній день ученими приділяється багато уваги законодавчому врегулюванню процедурного аспекту взаємовідносин органів управлінської системи з громадянами. Вирішення питань щодо гарантування

суб'єктивних прав, свобод і законних інтересів громадян та закріплення нових суспільних відносин у нормах права призводить до формування нових теоретико-правових категорій, зміни вмісту інших або перейменування існуючих категорій, залишаючи при цьому їхні основні характеристики. Це стосується такої наукової категорії адміністративного права, як "адміністративна процедура" [59].

Адміністративні процедури встановлюють жорсткий правовий режим для захисту прав і свобод громадян, представляючи ефективний механізм протидії суб'єктивізму та зловживань з боку службовців органів виконавчої влади. Правове регулювання процедур, процесуальних відносин та порядок їх реалізації, що виникають при проходженні публічної служби або при притягненні публічного службовця до відповідальності, є однією з проблем демократизації державного управління в Україні, але для повноцінної реалізації цього аспекту є необхідними нормативна визначеність та його обґрунтування. Вбачається, що норми адміністративного права, які регулюють певні процедури, є однією з важливих гарантій прав, свобод та інтересів фізичних осіб, а також юридичних осіб у їх відносинах з органами державного управління при здійсненні ними адміністративної діяльності.

Щодо поняття інституту адміністративної процедури у публічній службі, то вбачається за необхідне зазначити, що її характерними ознаками розвитку є значна кількість підзаконних нормативно-правових актів та наділення широкого кола органів державного управління правом щодо визначення порядків (процедур) реалізації покладених на них повноважень у взаємовідносинах із публічними службовцями.

Очевидно, що адміністративним процедурам у публічній службі притаманні всі ознаки адміністративних юридичних процедур, адже вони входять до їх системи, але вони мають і свої особливі характерні риси:

– адміністративні процедури у публічній службі реалізуються в рамках інституту державної служби та служби в органах місцевого самоврядування;

– адміністративні процедури у публічній службі відбуваються за обов’язкової участі обов’язкових суб’єктів – керівника органу або його заступника, начальника структурного підрозділу, з одного боку, і публічного службовця – з іншого;

– адміністративні процедури у публічній службі, характеризуються багаточисельністю і різноманітністю щодо вирішення тих чи інших індивідуальних адміністративних справ;

– між учасниками процедури існує внутрішньо організаційна підпорядкованість;

– організаційні адміністративні процедури у публічній службі відбуваються з певною циклічністю, тобто через певні проміжки часу вони повторюються;

– регламентуються нормами адміністративного права.

Отже, після аналізу визначення адміністративних процедур та їх характеристик можна визначити, що адміністративні процедури в публічній службі представляють собою регламентований нормами адміністративного права порядок розгляду й вирішення індивідуально-конкретної справи публічного службовця органами державного управління, пов'язаної з його службовою діяльністю.

1.2. Нормативно-правова база публічного адміністрування у сфері господарських відносин в Україні

На сучасний момент система місцевого самоврядування в Україні проявляє інтенсивний розвиток. Сучасний етап історії місцевого самоврядування в Україні розпочався із прийняття Закону від 7 грудня 1990 року "Про місцеві ради народних депутатів УРСР та місцеве самоврядування". У цьому законі місцеве самоврядування було визначено як "територіальне самоврядування", що передбачало самоорганізацію громадян для самостійного вирішення питань місцевого значення безпосередньо чи

через обрані громадські та державні органи. Це стосувалося всіх питань, що базувались на інтересах населення, і було засновано на законодавстві Української РСР, а також на власній фінансово-економічній базі. Прийняття цього закону визначило перший крок у відновленні місцевого самоврядування в Україні та сприяло закріпленню його фундаментальних принципів, пов'язаних з правовою та фінансовою автономією.

Наступним етапом стало прийняття 26 березня 1992 року нової редакції Закону, який був перейменований як Закон України "Про місцеві ради народних депутатів та місцеве і регіональне самоврядування". У цій новій редакції визначено місцеве та регіональне самоврядування як фундамент демократичної системи влади в Україні. Згідно з цим Законом, місцеве та регіональне самоврядування розглядалися як територіальна самоорганізація громадян для незалежного прийняття рішень безпосередньо чи через обрані органи, щодо всіх питань місцевого значення в межах, визначених Конституцією України, законами України та їх власною фінансово-економічною базою. Регіональне самоврядування було визначено як територіальна самоорганізація громадян для вирішення питань місцевого значення безпосередньо чи через утворені ними органи в рамках Конституції України та законів України.

Відповідно до Закону "Про місцеве самоврядування в Україні", адміністративно-територіальні одиниці визначаються як область, район, місто, район у місті, селище, село, враховуючи їхнє положення в системі адміністративно-територіальної організації України на різних рівнях:

- на первинному рівні: міста районного значення, райони у містах, міста, селища, села;
- на середньому рівні: райони, міста обласного значення;
- на вищому рівні: Автономна Республіка Крим, область, місто Київ та Севастополь.

З прийняттям Конституції України у 1996 році місцеве самоврядування отримало конституційний статус та стало ключовим елементом

конституційного ладу України. Від моменту проголошення незалежності Україна прагнула прийняти європейські демократичні цінності та стандарти. Серед нормативних актів, на які варто звернути увагу, - Європейська Хартія місцевого самоврядування, до якої Україна приєдналася шляхом ратифікації Верховною Радою України 15 липня 1997 року.

У Хартії визначені основні принципи місцевого самоврядування, які повинні бути дотримані всіма державами-членами Ради Європи. Після ратифікації Європейської Хартії місцевого самоврядування, Верховна Рада України прийняла ряд важливих законів, які безпосередньо стосуються місцевого самоврядування, включаючи Бюджетний кодекс України, Земельний кодекс України, а також закони "Про службу в органах місцевого самоврядування", "Про столицю України місто-герой Київ", "Про вибори депутатів місцевих рад і голів сільських, селищних та міських рад", "Про органи самоорганізації населення" та інші.

Ці закони визначають правову основу для становлення та розвитку місцевого самоврядування в Україні відповідно до вимог Європейської Хартії місцевого самоврядування та положень Конституції України. Згідно зі статтею 2 Закону "Про місцеве самоврядування в Україні", місцеве самоврядування розглядається як гарантована державою та реальна можливість територіальних громад, об'єднаних в сільській громаді, незалежно або під відповідальність посадових осіб та органів місцевого самоврядування, вирішувати питання місцевого значення в межах Конституції та законів України.

Відповідно до визначень Закону [33], місцеве самоврядування урізноманітнюється через діяльність територіальних громад сіл, селищ та міст, як безпосередньо, так і за допомогою рад та виконавчих органів муніципальних утворень різних рівнів, а також через районні та обласні ради, які представляють інтереси територіальних громад. Організаційна структура місцевого самоврядування в Україні включає такі складові:

- ради сіл, селищ, міст;

- територіальну громаду;
- голів сіл, селищ, міст;
- ради районів та областей, які є представниками загальних інтересів населення;
- виконавчі органи рад муніципальних утворень різних рівнів;

старосту;

- територіальні громади сіл, селищ, міст;
- органи самоорганізації населення.

Для вирішення питань на рівні територіальних громад необхідно об'єднати зусилля громад та їхніх територій і отримати фінансову підтримку від держави. Саме з цією метою було прийнято два закони в Україні: "Про добровільне об'єднання територіальних громад" і "Про співробітництво територіальних громад". Навіть при тому, що Конституція України надає жителям сіл право добровільно об'єднуватися в єдину територіальну громаду та формувати органи місцевого самоврядування, відсутність відповідного законодавчого регулювання цього процесу до цього часу залишалася нерозв'язаною проблемою [32].

Закон України "Про добровільне об'єднання територіальних громад" призначений для створення правових умов і можливостей для зміцнення гарантій місцевого самоврядування. Він сприяє створенню дієздатних територіальних громад, формуванню ефективних рад та їхніх виконавчих органів, головним завданням яких є покращення забезпечення потреб громадян та надання якісних соціальних послуг. Також він спрямований на забезпечення сталого розвитку відповідних територій та ефективного використання бюджетних коштів [32].

Закон України "Про співробітництво територіальних громад" розроблено з використанням найкращого європейського досвіду. Він визначає організаційно-правові засади, принципи, форми, механізми та стимулювання такого співробітництва між територіальними громадами, а також його фінансування та контроль. Він також визначає підстави та

особливості припинення співробітництва. Це було важливо, оскільки діюче українське законодавство надавало загальні рамки для реалізації міжмуніципального співробітництва та об'єднання ресурсів органів місцевого самоврядування, проте не містило правових норм, що регулювали б таке співробітництво [45, с. 115].

Також значущою роллю у розвитку територіальних громад України є Закон України «Про засади державної регіональної політики». Цей закон визначає основні юридичні, економічні, соціальні, екологічні, гуманітарні та організаційні принципи державної регіональної політики як складової внутрішньої політики України [59].

Кульмінацією подій на кінець 2015 року стала прийняття серії законів, які спрямовані на оптимізацію розподілу повноважень, передаючи їх з органів виконавчої влади до органів місцевого самоврядування. Ця ініціатива сприятиме посиленню функціональної та фінансової спроможності місцевого самоврядування. Зокрема, Закон України «Про внесення змін до Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців» та деяких інших законодавчих актів України щодо децентралізації повноважень із державної реєстрації юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань» передбачає передачу виконавчим органам місцевого самоврядування міст обласного значення повноважень з державної реєстрації юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань.

Також передбачена можливість для інших виконавчих органів рад здобувати такі повноваження. Введені норми щодо державної реєстрації органів місцевого самоврядування як юридичних осіб спрямовані на виправлення недоліків у правовому регулюванні процесу добровільного об'єднання територіальних громад. Це включає встановлення спрощеної системи реорганізації та державної реєстрації органів місцевого

самоврядування як юридичних осіб публічного права, а також усунення недоліків у правовому регулюванні правонаступництва об'єднаних територіальних громад, їхніх рад та виконавчих комітетів (прийняття рішень, укладання договорів, виконання окремих бюджетів до прийняття об'єднаного тощо) [52, с. 28-29].

Закон України «Про внесення змін до певних законодавчих актів України з метою розширення повноважень органів місцевого самоврядування та оптимізації надання адміністративних послуг» надав додаткові повноваження органам місцевого самоврядування. Це включає можливість створення центрів надання адміністративних послуг, ведення реєстру територіальних громад, надання інформації з Державного земельного кадастру, реєстрації місця проживання громадян та інших аспектів [58].

Також у сфері бюджетного законодавства відбувся значний прогрес. Розширено джерела доходів об'єднаних територіальних громад завдяки прийняттю Закону України «Про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо зарахування окремих адміністративних зборів до місцевих бюджетів» [55].

Закон України «Про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо реформи міжбюджетних відносин» визначає, зокрема, склад доходів об'єднаних територіальних громад [55].

Закон України «Про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо особливостей формування та виконання бюджетів об'єднаних територіальних громад» визначає особливості формування та виконання бюджетів об'єднаних територіальних громад, включаючи прямі міжбюджетні відносини з Міністерством фінансів України [55].

Впровадження положень цих законів у практику бюджетування вже привело до значного зростання фінансових ресурсів місцевих бюджетів [60, с. 27]. На початку 2017 року були прийняті нові закони для реалізації та проведення реформ в Україні.

Зокрема, Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо статусу старости села, селища» вводить новий термін "старостинський округ", який означає частину території об'єднаної територіальної громади, сформованої відповідно до Закону України «Про добровільне об'єднання територіальних громад». Ця територія включає один або кілька населених пунктів (сіл, селищ), за винятком адміністративного центру об'єднаної територіальної громади. Створення старостинського округу покладається на сільську, селищну або міську раду з метою ефективного представництва інтересів мешканців даного населеного пункту (або населених пунктів) через призначення посади старости. Закон також визначає повноваження старости та його правовий статус [28].

Завдяки прийняттю Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо особливостей добровільного об'єднання територіальних громад, розташованих на територіях суміжних районів», нарешті була усунена правова неясність, яка протягом тривалого часу ускладнювала проведення перших виборів в об'єднаних територіальних громадах за участю Центральної виборчої комісії (ЦВК) [57].

ЦВК мотивувала свої рішення щодо відмови в призначенні перших виборів депутатів та голів об'єднаних територіальних громад необхідністю попередньої внесення змін Верховною Радою України до меж відповідних районів. Це мало передувати призначенню перших виборів сільських, селищних та міських рад об'єднаної територіальної громади, а також відповідних голів цих населених пунктів.

Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо добровільного приєднання територіальних громад» вирішує проблему громад, які не увійшли до жодної об'єднаної територіальної громади у своєму найближчому сусідстві. Тепер у таких громад є можливість приєднатися до вже сформованих об'єднаних територіальних громад.

Наразі не всі аспекти, визначені схваленим Верховною Радою України Планом, виконуються згідно з запланованим графіком [50]. Процес

обговорення законопроєктів важко рухається, вноситься багато поправок, і розпочинаються суперечки, що затримують законодавчі ініціативи. Зокрема, відсутність прийняття Верховною Радою України у другому читанні змін до Конституції України має наслідком неприйняття численних законів, які мали закріпити повноваження для недавно створених об'єднаних громад.

Згідно з Законом України "Про добровільне об’єднання територіальних громад", територіальна громада, якою є місто, визначається як міська, селище – селищна, село – сільська. При цьому процес добровільного об’єднання територіальних громад сіл, селищ, міст базується на таких принципах: конституційність і законність, добровільність, економічна ефективність, державна підтримка, повсюдність місцевого самоврядування, прозорість і відкритість, відповідальність [32].

Отже, об’єднання громад є формою добровільної співпраці кількох територіальних громад, які передають свої повноваження єдиному центру. Практично це означає втрату автономії однією громадою у вирішенні питань територіального розвитку через злиття кількох громад [65].

З іншого боку, добровільне об’єднання громад відкриває значні можливості для економічного розвитку та фінансової підтримки, спрямованої на задоволення соціально-економічних та матеріальних потреб громади. Як відзначає І.В. Паток, ключовим стимулом для процесу створення об’єднаних територіальних громад є фінансова забезпеченість їхньої діяльності, що означає отримання власних повноважень і фінансової бази для їх здійснення відповідно до принципу субсидіарності [48].

Важливо відзначити, що зміни до Податкового кодексу визначають перший крок у напрямку впровадження принципу повсюдності місцевого самоврядування. Ці зміни передбачають, що органи місцевого самоврядування мають право встановлювати ставки та надавати пільги на оплату за землю не лише в межах населених пунктів, але й поза їхніми межами. У довгостроковій перспективі органи місцевого самоврядування об’єднаних громад отримують виключні повноваження щодо володіння,

розпорядження та використання землі в межах своєї юрисдикції, як в межах населених пунктів, так і за їхніми межами [52].

Безпосередньо згідно з Бюджетним кодексом України, зокрема, статтею 64, місцеві бюджети об'єднаних територіальних громад відзначаються великими прибутками порівняно із надходженнями до територіальних громад до їх об'єднання. Таким чином, об'єднані громади здійснюють стягнення податків у наступному розмірі [10]:

- 100% податку на прибуток підприємств та фінансових установ комунальної власності;
- 100% єдиного податку;
- 100% податку на майно (нерухомість, земля, транспорт);
- 25% екологічного податку;
- 60% податку на доходи фізичних осіб;
- 5% акцизного податку на продаж підакцизних товарів.

Крім цього, Бюджетний кодекс України визначає різноманітні джерела надходжень, такі як збори, штрафи, обов'язкові платежі і інші. Проте слід зазначити, що податкові надходження відіграють ключову роль у системі накопичення ресурсів для бюджету будь-якої муніципальної утвари.

Зрозуміло, що розподіл бюджетних і фінансових потоків відкриває нові перспективи для економічного розвитку територіальних громад. Спільна думка Е. М. Лібанової та М. А. Хвесіки вказує на те, що об'єднання громад розкриває нові можливості для підвищення соціального потенціалу сталого розвитку регіонів. Дослідники вважають, що консолідація громад, особливо у випадку, коли хоча б одна з громад має статус об'єднаної, значно полегшує вирішення завдань щодо модернізації соціальної інфраструктури та формування територіальних міграційних систем як чинника розширення соціально-економічного потенціалу. Одночасно це сприяє оптимізації управління сферою природокористування, зокрема, за допомогою впровадження форм капіталізації природно-ресурсної компоненти економічного потенціалу для сталого розвитку територій [33].

Важливо відзначити, що колективна діяльність передбачає розширення, удосконалення або оптимізацію управлінських функцій щодо землекористування. Земля становить унікальний ресурс для територіальних громад, особливо в сільських областях, де центральним елементом є село.

Об'єднання громад відкриває нові можливості для ефективного використання земель, які знаходяться під юрисдикцією різних районів, що належать до складу такої громади. Це, в свою чергу, сприяє отриманню платежів за оренду, які безпосередньо спрямовуються в місцевий бюджет. Крім того, такий розумний підхід до екологічного управління може значно прискорити розвиток сектору підприємництва.

Місцеві органи влади, включаючи бюджетування, повинні враховувати норми, встановлені законом, забезпечуючи при цьому достатню вільність для формування політики місцевого бюджету. У формальному розподілі міжбюджетних ресурсів ефективна територіальна політика, яка враховує власні цільові орієнтації, досягає кращих результатів.

Отже, на поточний момент укладено значну кількість нормативно-правових актів Верховною Радою України та Кабінетом Міністрів України, що визначають напрямки реформи децентралізації влади. Однак для завершення цього процесу життєво важливим є прийняття цілої серії законодавчих та інших нормативно-правових актів. Зокрема, очікується прийняття законів, які стосуються:

– внесення змін до Конституції України щодо децентралізації влади та визначення засад і порядку вирішення питань адміністративно-територіального устрою України. Це надасть правову базу для прийняття необхідних законодавчих актів, що сприятимуть реалізації реформи місцевого самоврядування та територіальної організації влади, сприятимуть формуванню життєздатних територіальних громад, а також розмежуванню повноважень між органами місцевого самоврядування та виконавчою владою згідно з принципом субсидіарності, а також відмові від делегування повноважень районних та обласних рад органам виконавчої влади;

– внесення змін до Закону України "Про добровільне об'єднання територіальних громад" щодо спрощення процедури затвердження перспективних планів формування територій громад областей. Оновлення передбачає, що об'єднані громади формуватимуться відповідно до перспективного плану, розробленого обласними державними адміністраціями і схваленого Кабінетом Міністрів, що виключає участь обласних рад. Це сприятиме прискоренню процесу формування життєздатних громад;

– нова редакція Закону про місцеве самоврядування в Україні має за мету забезпечити місцеве самоврядування на базовому рівні реальними повноваженнями, відповідно до принципу субсидіарності, що гарантує ефективне та максимально доступне для громадян надання публічних послуг. У цьому контексті визначається перелік повноважень органів місцевого самоврядування на рівнях району та області після публічного обговорення, передбачається надання районним та обласним радам власних виконавчих органів, а також встановлення повноважень органів місцевого самоврядування повними та виключними. Закон також гарантує принцип єдиності органів самоврядування на території та повсюдності юрисдикції місцевого самоврядування на рівні територіальних громад, а також впровадження змін до територіальних меж громад лише з попередньою узгодженістю з місцевими мешканцями;

– створення посади префекта встановить територіальну організацію влади на місцевому рівні для забезпечення професійної та політичної нейтральності представників виконавчої влади на місцях через прозорі конкурси для відбору керівників та посадових осіб цих органів;

– законодавче врегулювання проведення місцевих референдумів передбачає унормування визначення предмету референдуму, його типів, процедур ініціювання, проведення та визначення результатів. Також враховує можливість проведення голосування в районах та областях в межах компетенції їхніх органів місцевого самоврядування.

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ПРАКТИКИ ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ У ІРПІНСЬКІЙ МІСЬКІЙ РАДІ

2.1. Ресурсне забезпечення Ірпінської територіальної громади та практика публічного адміністрування

Реформа децентралізації проявила себе в першу чергу у посиленні фінансової автономії місцевого самоврядування. Об’єднані територіальні громади, що утворилися в результаті об’єднання, отримали додаткові ресурси та джерела їхнього формування. Проте фінансування будівництва та ремонту інфраструктури, такої як дороги, школи, амбулаторії, стадіони, ЦНАПи і т. д., виключно за рахунок місцевих бюджетів, особливо у сільських районах, залишається практично недосяжним. Недостатньо фінансових ресурсів. З цієї причини щорічно з державного бюджету через субвенції та проєктне фінансування передаються фінансові кошти в територіальні громади для підтримки соціально-економічного розвитку. Хоча обсяг такого фінансування складає менше 10% від загальної суми коштів, переданих з державного бюджету на місцевий рівень, для окремих територіальних громад вони є основним джерелом фінансування їхнього розвитку.

Ірпінська міська територіальна громада - це об'єднана територіальна громада в Україні, розташована в Бучанському районі Київської області, з адміністративним центром у місті Ірпінь. Створена 12 червня 2020 року шляхом об'єднання Ірпінської міської ради обласного значення, Козинцівської сільської ради Бородянського району та Михайлівсько-Рубежівської сільської ради Києво-Святошинського району [43].

До складу Ірпінської міської територіальної громади входять такі населені пункти: місто Ірпінь, села Михайлівка-Рубежівка, Забуччя, Козинці та Діброва. Місто Ірпінь є обласним центром в Україні та розташоване у передмісті Києва, на річці Ірпінь. Населення міста становить 60 084 особи, а відстань до Києва складає 7 км при площі 3705,1 га.

Село Михайлівка-Рубежівка до 25 жовтня 2020 року виступало центром сільської ради, яка включала ще село Забуччя. Загальна площа Михайлівки-Рубежівки становить 2135,61 га, з населенням 5114 осіб, тоді як Забуччя має площу 114 га та 326 жителів.

Козинці, як центр сільської ради до 25 жовтня 2020 року, включали в себе село Діброва. Залізнична станція – Немішаєве, розташована за 7 км. Об'єднані площа Козинців становить 1753,5 га, а їхнє населення складає 1115 осіб.

Діброва, яка також була частиною Козинцівської сільської ради, розташована на відстані 1 км від села Козинці. Площа Діброви становить 496.6935 га, а її населення складає 549 осіб.

Після виборів 25 жовтня в межах добровільного об'єднання громад, місто Ірпінь, разом із селами Михайлівка-Рубежівка, Забуччя, Козинці та Діброва, утворили Ірпінську територіальну громаду. Органом місцевого самоврядування була обрана Ірпінська міська рада [43].

Міський голова представляє головну посадову особу на територіальній громаді, очолюючи виконавчий комітет міської ради і керуючи засіданнями ради. Виконавчий комітет виступає в ролі виконавчого органу Ірпінської міської ради, звітує перед міською радою та контролюється нею, а щодо здійснення своїх повноважень органами виконавчої влади – також підзвітний відповідним органам виконавчої влади.

Сьогодні територіальні громади, відповідно до частини четвертої статті 67 Бюджетного кодексу, мають прямі міжбюджетні відносини з державним бюджетом і можуть розраховувати на державну підтримку [10]. Тому другу частину доходів територіальних громад становлять кошти, які беспосередньо

і безоплатно передають міській раді з Державного бюджету у вигляді дотації і субвенції. Міжбюджетні трансферти поділяються на:

– базова дотація;

– реверсна дотація;

– субвенція на формування інфраструктури обєднаних територіальних громад;

– медична субвенція;

– освітня субвенція;

– субвенція на здійснення заходів щодо соціально-економічного розвитку окремих територій;

– інші цільові субвенції.

Фінансові ресурси для бюджету громади поступають із двох основних джерел – від держави (у вигляді субвенцій та дотацій) та від власних заробітків громади.

Кошти, отримані від держави, призначаються для забезпечення освітніх, медичних послуг та виконання інших функцій держави. Основну частину фінансування громада отримує зі своїх власних ресурсів, які включають податкові та неподаткові надходження. Найбільш значущим джерелом доходів для бюджету Ірпінської міської ради є податок на доходи фізичних осіб, що становить майже половину власних фінансових ресурсів громади (див. табл. 2.1).

Таблиця 2.1

Доходи Ірпінської міської ради на перше півріччя 2022 року

Доходи	Ірпінська міська рада	
	перше півріччя 2022 р., грн.	питома вага, %
Податок та збір на доходи фізичних осіб	8 578 700	47,92
Акцизний податок	40 000	0,22
Інші податкові надходження	12 000	0,07
Податок на нерухоме майно	69 000	0,39
Плата за землю	2 363 000	13,2
Єдиний податок	6 220 000	34,74
Адміністративні збори	4 500	0,03
РАЗОМ	17 287 200	100,00

Джерело: [43]

Додаткові кошти до бюджету Ірпінської міської ради формуються через надходження безпосередньо з державного бюджету у вигляді дотацій і субвенцій. Ці фінансові ресурси призначаються на розвиток міської ради та фінансування освіти, медицини та соціального захисту. Важливою відмінністю між дотаціями і субвенціями є те, що субвенції не мають обмежень щодо конкретного напряму їх використання.

Ірпінська міська рада отримує базову дотацію з державного бюджету, розмір якої залежить від індексу податкоспроможності відповідного бюджету, розрахованого на одного жителя. Додатково, з місцевого бюджету надходить дотація для покриття видатків на утримання закладів освіти та охорони здоров'я, які були передані з державного бюджету.

Основні субвенції, які виділяються з державного бюджету для розвитку Ірпінської міської ради, включають освітню субвенцію, медичну субвенцію, субвенцію на інфраструктурний розвиток міської ради та субвенцію для соціально-економічного розвитку конкретних територій (див. табл. 2.2).

Таблиця 2.2

Трансферти до бюджету Ірпінської міської ради

Трансферти	2021 р., тис. грн.	2022 р., тис. грн.	2023 р., тис. грн.
Освітня субвенція	158 654,2	195 225,8	163 610,4
Медична субвенція	17 803,5	15 585,3	30 215,5
Базова дотація	4 991,9	0,0	71 088,3
Субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам	13 802,1	15 316,4	163 610,4
Субвенція залишку коштів освітньої субвенції	8 005,5	13 763,6	7 590,6

Джерело: [43]

У бюджеті на 2024 рік закладено 199 597,3 тис. грн. освітньої субвенції.

Виходячи з інформації, яка знаходиться на сайті Ірпінської міської ради, можна зробити висновки, що:

– бюджет міської ради на 2021 та 2022 років становив 722 млн. грн. та 897 млн.грн. відповідно;

– власні доходи міської ради 2022 року зросли на 16,3% (або на 2,4 млн. грн.) порівняно з 2021 роком та в 2023 зменшились (табл. 2.3);

– бюджет у 2023 році зрівнявся: 50% власного доходу та 50% дотацій та субвенсій;

– власні доходи Ірпінської міської ради – це надходження від податку на доходи фізичних осіб та єдиного податку для агровиробників. Важливими елемент надходжень до бюджету ради є також податок з паїв та оплата за оренду землі, яка стягується з юридичних осіб. Податок на прибуток підприємств сплачують виключно комунальні підприємства, а сума надходжень від акцизного збору практично непомітна, що свідчить про низький рівень стягнення податків із бізнесу;

– аналіз доходів бюджету Ірпінської міської ради вказує на значну залежність від трансфертів із державного бюджету та коштів міжнародних програм. Трансферти із державного бюджету надходять, в основному, у вигляді дотацій і субвенцій на освіту й охорону здоров'я.

Таблиця 2.3

Динаміка доходів Ірпінської міської ради.

Доходи	2021 р., тис. грн.	2022 р., тис. грн.	2023 р., тис. грн.
Власні надходження	537 841,0	683 109,8	511 007,8
Дотації та субвенції	184 534,1	214 315,1	245 385,1
РАЗОМ:	722 375,1	897 424,9	756 392,9

Джерело: [43]

Планові доходи на 2024 рік бюджету Ірпінської міської територіальної громади – 876 230,0 тис. грн. Загального фонду – 837 087,1 тис. грн. та спеціального фонду – 39 143,2 тис. грн.

Планові призначення доходів загального фонду бюджету Ірпінської міської ради на 2024 рік затверджено в сумі 876 230,0 тис. грн.., з яких:

– власні надходження – 671 750,3 тис. грн.;

– додаткова дотація з місцевого бюджету для фінансування витрат, передбачених державним бюджетом, на утримання закладів освіти та охорони здоров'я – сума в 3 693,4 тис. грн.;

– субвенція з державного бюджету на потреби освіти, виділена

місцевим бюджетам – сума в 199 597,3 тис. грн..

– Можна зробити висновок, що у 2023 році стан бюджету Ірпінської міської ради погіршився. Якщо в 2021 році більшу частину доходів становили власні надхдження - 66% а дотаціїї та субвенції – 34%, то у 2023 році дотації та субвенції становлять майже 50%. Це означає, що Ірпінська громада є більше залежною.

2.2. Ефективність роботи з надання адміністративних послуг дозвільними установами у Ірпінської міської ради

Органи Ірпінської міської ради взяли на себе відповідальність за забезпечення членів громади послугами, спрямованими на забезпечення їхнього життєвого благополуччя. Ці послуги включають в себе тепло-, енерго-, водопостачання / відведення, вивіз сміття, а також будівництво та реконструкцію інфраструктурних об'єктів. Громада для виконання цих завдань накопичує грошові кошти та інші фінансові ресурси у формі податкових та інших надходжень. Ці ресурси розподіляються за двома видами бюджетів: поточним і бюджетом розвитку.

Кошти поточного бюджету призначені для оперативних витрат, які безпосередньо пов'язані із забезпеченням поточного функціонування громади.

Сюди включаються витрати на соціальне забезпечення, оплату праці міських службовців, освіту, медицину, а також витрати на протипожежну та громадську безпеку. З іншого боку, кошти з бюджету розвитку, зазвичай, спрямовуються на конкретні перспективні проєкти і включають витрати на розширення та розвиток виробництва в територіальній громаді.

Бюджет Ірпінської міської ради є важливим елементом місцевого самоврядування. Наразі він може плануватися та затверджуватися, не враховуючи дати прийняття Державного бюджету України.

Проведемо аналіз досвіду публічного адміністрування господарських відносин, для цього проведемо соціологічне опитування підприємців Ірпінської міської ради (кількість респондентів 120 чоловік), шляхом використання таких ознак як загальний термін проходження реєстрації фізичної чи юридичної особи, своєчасність отримання окремих дозвільних актів на оренду та будівництво у конкретних владних установах, наявність ускладнень при отриманні цього різновиду адміністративних послуг.

За допомогою першої ознаки визначаємо наявність таких покажчиків якості послуг, як доступність, відповідність і своєчасність. Обробка анкетних даних дозволила виявити, що у більшості респондентів термін реєстрації складав один місяць (41,2%) і тільки в п’ятої частини опитаних цей процес тривав два (10,7%) і більше двох місяців (9,9%).

Друга ознака дала можливість визначити найбільш довготривалу і найбільш налагоджені дозвільні процедури.

1. Надання адміністративних послуг таким установам, як енергонагляд (45%), нагляд пожежної безпеки й управління архітектури та містобудування (по 36,6%).
2. Отримання дозвільних документів на торгову діяльність (13%), що можна пояснити так: процедура отримання дозволу на торгівлю є найбільш налагодженою й організованою через домінування цієї сфери діяльності над іншими.

Значний обсяг необхідності отримання дозвільних документів на торгову діяльність вимагає від співробітників відповідних структур оптимізувати не тільки свою діяльність, а й процедуру його отримання. У той же час останній факт може свідчити й про те, що саме в цій сфері у респондентів є достатня кількість знань, досвіду та зв’язків, завдяки яким процедура отримання необхідних документів перетворюється на налагоджену схему.

Якщо простежити залежність терміну отримання дозвільних документів від органу, що їх видає, ми отримуємо конкретизовану

інформацію. З точки зору негативно налаштованих респондентів (у яких реєстрація тривала понад два місяці) найдовший термін отримання документів в архітектурній сфері (64,3%) та енергонагляді (50%). Звернувшись до тієї частини опитаних, які отримали дозвіл за тиждень, бачимо схожу картину – на першому місці енергонагляд (47,4%), другому – архітектура (42,1%) (Додаток А, табл.А.1). На третьому місці серед «проблемних» установ – пожежна інспекція.

Важливим також є виявлення та аналіз залежності терміну первинної реєстрації від спеціалізації дозвільної установи. Так, для отримання адміністративної послуги від комунальних служб у значної частини (42,9%) респондентів було затрачено більше одного місяця. Лише 23,8% опитаних отримали необхідні папери за два тижні. Близько сьомої частини всіх респондентів отримували дозвільні документи із затримкою (14,3%) до двох місяців та 19% більше, ніж два місяці. Стосовно установ енергонагляду, то в них у респондентів більше успіху, ніж у попередніх – 15,3% отримали послугу в тижневий термін. Не суттєво, але все ж знизився відсоток тих громадян, які отримали дозвіл за два і більше місяців до 11,9%.

Аналізуючи отримання дозвільних документів у санепідеміологічних службах, ми простежуємо схожу з комунальною сферою ситуацію. По-перше, відсутність швидко зареєстрованих підприємців. По-друге, наявність значної частки невдоволених (12,5% – для двох місяців, 16,7% – понад два місяці). Утім, найбільша кількість незадоволених реєстраційними термінами, серед респондентів, які отримували дозвіл на зайняття торговою діяльністю. З них 29,4% отримували останній більше двох місяців, 17,6% – два місяці. За два тижні отримали послуги лише 5,9% – це найменший покажчик за всіма видами дозвільних документів.

Третя ознака дозволила з’ясувати труднощі, що виникали в респондентів при отриманні адміністративних послуг у Ірпінській міській раді. До них було віднесено: бюрократизацію; довготривалий розгляд документів; велика вартість послуг; штучне «затягування» процесу;

неузгодженість нормативно-правових актів і практики; відсутність узгодженості в діях між структурними підрозділами дозвільних установ; відсутність у службовців бажання оформлювати документи; черги; помилки при оформленні документів з боку співробітників дозвільних установ; отримання необхідних паперів через зв'язки, презенти й гроші. Ці труднощі можна умовно поділити на дві групи – організаційного та суб'єктивного характеру. Відповідно до соціальних регуляторів, які визначають стиль надання адміністративної послуги. вони безпосередньо пов'язані з рівнями або раціонального цілепокладання або атрактивності. Причиною перших, переважно, є недосконаліть діяльності державних структур, других – особистий егоїзм та небажання працювати службовців відповідних установ. Якщо порівняти термін реєстрації з ускладненнями, що виникали в респондентів, то в більшості їх причиною є суб'єктивні, атрактивні фактори. Вони переважно зустрічаються у респондентів, отримавши дозвільні документи в термін зазначений в чинному законодавстві (від двох до чотирьох тижнів – 33,3% і 29,6%). Труднощі організаційного, раціонально цілепокладеного характеру виникали у респондентів, які отримали послуги в місячний термін – 50%. З одного боку, швидка реєстрація вимагає додаткового мотивування співробітників дозвільних установ від респондентів або залучення соціального капіталу (зв'язків). З іншого, при відсутності відповідних ресурсів, процедура надання відповідних послуг тривала доти, доки не з'являлося те, що було необхідне посадовцю.

Згідно з даними анкетування, найбільше труднощів суб'єктивного характеру виникало в респондентів при отриманні дозволу від пожежної інспекції (27,3%), труднощі організаційного характеру найбільш вагомі були при отриманні документів від управління архітектури (20,8%). Взагалі, різниця між двома різновидами труднощів у різних дозвільних установах знаходилася в діапазоні від 2% до 16%. І, виходячи з цієї різниці, найбільш «корумпованими» установами є пожежні (16% різниці), земельні (14%) і комунальні (10%). На першому місці серед суб'єктивних труднощів

знаходяться органи пожежної безпеки (44,4%), на другому – енергонагляд та архітектура (по 40,7%), на третьому – установи санепідемстанції (22,2%). Серед організаційних труднощів перше місце посіли архітектура (55,6%), друге – енергонагляд (44,4%), третє – пожежники (27,8%) і четверте – СЕС (22,2%) (Додаток А, табл. А.2).

На нашу думку перехід від високого до низького рівня атрактивності та від низького до високого рівня раціонального цілепокладання пов'язаний із статусом установи в структурі місцевої влади. Тобто, із зниженням останнього зменшується дистанція між безпосередніми суб'єктами надання та отримання послуги та, (як у прикладі з пожежною інспекцією) зростають чинники суб'єктивного (атрактивного) характеру. У протилежному випадку відбувається збільшення ваги чинників раціонального цілепокладання.

Невід'ємною частиною аналізу документів є визначення тих сфер, що на думку підприємців, вимагають спрощення. Серед останніх є енергонагляд (45%), архітектура (37,4%) і органи пожежної безпеки (35,1%). Тобто, на думку респондентів, переважно тих, які працюють у сфері торгівлі та послуг, отримання дозвільних документів від цих установ для них є не суттєвими, або, принаймні, не такими необхідними, як отримання дозволу на основну сферу діяльності. З процедурою отримання торгового патенту респонденти згодні (16,8%), єдиний документ, що, на їх думку, не потребує перегляду це отримання дозволу від санітарно-епідеміологічних служб (12,2%).

На думку суб'єктів, отримання адміністративних послуг, установи комунальні, енергонаглядні, пожежні, санепідеміологічні та земельні потребують спрощення в першу чергу для зменшення впливу суб'єктивного чинника. Спрощення організаційного характеру необхідні насамперед в установах архітектури й торгівлі (Додаток А, табл. А.3). За даними дослідження навести порядок серед персоналу дозвільних установ, провести перегляд системи мотивації, а також санкції за використання службового положення й порушення прав громадян, необхідно передусім в земельних (20%), санепідеміологічних (13%) і пожежних (10%) органах.

Якщо порівняти досвід отримання адміністративних послуг з думками респондентів про спрощення процедур, отримаємо чітку залежність: у тих випадках, де опитані витрачали найбільшу кількість часу, була найбільша кількість пропозицій по спрощенню процедури (Додаток А, табл. А.4). Виходячи із кваліметричних покажчиків норм соціальних регуляторів ми можемо констатувати факт існування в установах дозвільного характеру «імпульсного» стилю надання послуг. При цьому, у більшості установ досліджуваної сфери він реалізується у поєднанні зі стилем «вибіркової якості». Також респондентам була надана можливість оцінити діяльність дозвільних установ за п'ятибальною шкалою (де «1» – не визначився; «2» – незадовільна робота; «3» – частково задоволений, «4» – задоволений, «5» – робота установ здійснюється на високому рівні, всі документи видані в термін визначений чинним законодавством). Загалом оцінку «добре» поставили 49,6% підприємців, «задовільно» – 26,7%, «незадовільно» – 14,5% і тільки 7,6% опитаних клієнтів оцінили діяльність дозвільних установ на «відмінно». При цьому слід зазначити, що чим більший термін видачі документів, тим негативніша оцінка домінує у відповідях. Серед респондентів, які оцінили роботу служб на «відмінно» 60% отримали необхідні послуги за тиждень, 40% – від двох до чотирьох тижнів, тобто в термін, визначений чинним законодавством. «Добре» поставили ті підприємці, які отримали дозвіл протягом місяця (52,3%).

Розглядаючи залежність термінів отримання документів від оцінки роботи дозвільних установ можна відмітити, що комунальні організації в загальному заліку отримали оцінку «задовільно» (42,9%). Таку ж оцінку отримали й органи архітектури (33,3%). Енергонагляд, пожежна безпека, санепідемстанція, торговий відділ отримали оцінку «добре» (47,5%, 43,2%, 41,7%, 52,9%). Оцінку «відмінно» респонденти поставили, не зазначаючи конкретну дозвільну установу (45,5%).

При цьому слід підкреслити, що не дивлячись на позитивні оцінки роботи, клієнти вважають за необхідне оптимізувати діяльність дозвільних

установ. Перше місце за необхідністю оптимізації займають комунальні органи (54,2%), пожежні (52,2%) та торговий і земельний відділи (по 50%). Серед тих, хто оцінив якість адміністративних послуг державних установ на «відмінно» оптимізацію повинні пройти передусім органи архітектури (40%). Підприємці, які оцінили роботу на «добре» вважають, що необхідно в першу чергу змінювати процедуру отримання дозволу від енергонагляду (44,6%). До того ж висновку прийшли й ті клієнти, які оцінили діяльність співробітників дозвільних установ на «задовільно» (60%). І, нарешті, ті, хто поставили «незадовільно», вважають, що першою установою, яка повинна зазнати реорганізації є архітектура (52,6%) (Додаток А, табл. А.5).

До того ж, негативно відзначили наступну тенденцію – респонденти терпиміше сприймають суб'єктивні труднощі, ніж організаційні. Аналізуючи залежність задоволеності респондентів якістю обслуговування від форми реєстрації підприємств, отримуємо найбільшу кількість невдоволених серед підприємств типу ТОВ і ПП (21% і 20%). Найбільша кількість задоволених наданням адміністративних послуг серед підприємств типу ПАТ (40%).

При цьому, слід відзначити, що більша частина опитаних (55,7%) уважає за необхідне проведення процедури за участю обох сторін. Цей факт є логічно обґрунтованим, бо надання/отримання дозвільного акту не можливе без спільної участі сторін, адже він передбачає узгоджувальні дії.

Загалом ефективність роботи з надання адміністративних послуг дозвільними установами у Ірпінської міської ради оцінена на трійку за п'ятибальною шкалою. Частка негативних оцінок перевищує позитивні.

РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ У ІРПІНСЬКІЙ МІСЬКІЙ РАДІ

Враховуючи, що в Україні місцеве самоврядування лише на початкових етапах свого розвитку, особлива увага приділяється вивченню та аналізу практики розвитку територіальних громад за кордоном.

З 2003 року Організація Об'єднаних Націй щорічно відзначає передовий досвід у сфері надання публічних сервісів та державного управління премією UN Public Service Awards. Дану премію отримують кращі державні установи та інституції, які впроваджують найдієвіші підходи у сфері управління, тим самим забезпечують підвищення ефективності роботи уряду.

Влітку 2015 року церемонія нагородження відбулася в місті Медельїн (Колумбія). Отже, з'ясуємо, які практичні рішення стали переможцями конкурсу, та визначимо, який корисний досвід вони демонструють [6].

Проєкт «Huduma Kenya programme» (Кенія) – один з переможців у номінації «Покращення у наданні публічних послуг». Huduma Kenya programme – проєкт, спрямований на забезпечення належних умов для отримання публічних послуг в Кенії.

Відкривши головну сторінку офіційного веб-сайту проєкту, одразу ж привертає увагу лозунги про важливість врахування потреб громадян під час розробки публічних послуг (user-centered design). Реалізацію цього правила кенійці забезпечують завдяки стратегії багатоканальності (multi-channel service delivery strategy) – комплексному, одночасному розвитку найбільш зручних для населення способів отримання публічних послуг. На даний час зусилля ініціаторів проєкту зосереджені на електронних послугах та створенні центрів надання адміністративних послуг (ЦНАП) під назвою «Huduma Centres».

Дуже цікавими є спільноти Huduma Centres у Facebook. Кенійцям повідомляють про нові адміністративні послуги, і в цих меседжах відчувається турбота про громадян. Наприклад, фраза «Все, що нам потрібно, – подарувати Вам посмішку» («All we want is to put smile on someone's face»). Таке щире прагнення покращити життя громадян, напевно, було відзначене ООН, тому проєкт отримав перемогу.

Проєкт «Irekia» (Іспанія) – переможець у номінації «Розвиток інноваційних механізмів участі громадян у процесі прийняття політичних рішень».

Проєкт «Irekia» має на меті розвиток відкритого уряду в країні на основі принципів прозорості, участі та співпраці. Проаналізувавши інформацію на сторінці «About», виокремимо декілька особливостей даної ініціативи. По-перше, це своєрідне сприйняття функцій соціальних мереж: вони розглядаються не лише як засіб комунікації, але й в якості джерела цінної інформації щодо суспільних настроїв та ідей для розвитку держави. По-друге, належна увага приділяється питанням ліцензування інформації. Дані з веб-сайту Irekia дозволяють використовувати зацікавленим особам в комерційних цілях на підставі ліцензії CreativeCommonsBy. По-третє, ініціатори проєкту вже на сторінці «About» намагаються продемонструвати дотримання принципів роботи – надають посилання на відкритий код власного веб-ресурсу (source code) і на портал відкритих даних.

У номінації «Дотримання загальнодержавного підходу (whole-of-government approach) в інформаційну добу» є декілька переможців:

WorkRight Initiative – загальнодержавна програма Сінгапуру, яка спрямована на те, щоб роботодавці та працівники знали законодавчо закріплені права та обов'язки у сфері трудового права.

– e-Business Register – електронний сервіс, що дозволяє зареєструвати бізнес в Естонії як естонцям, так і зарубіжним громадянам.

– National Validation Gateaway – каталог електронних сервісів, які спрощують процедури використання emiratesID card – засобу електронної

автентифікації в ОАЕ. Серед послуг є розшифрування інформації, що зберігається на карті, підписання документів у PDF форматі, біометрична автентифікація, ін.

– Sistema Nacional de Información (SNI) – проєкт для менеджменту публічної інформації в Еквадорі: дозволяє шукати публічну інформацію, яка гарно категоризована, а також форматувати її відповідно до персональних потреб.

У номінації «Дотримання гендерної рівності у наданні публічних послуг» перемогу (перше місце) отримали два проєкти:

– Fighting Violence against Women: Making Seoul a Safer City for Women – корейський проєкт для забезпечення захисту жінок у Сеулі від жорстокості. Ініціатори проєкту вважають, що превентивний підхід (preventive approach) у вирішенні даної проблеми буде більш ефективним ніж традиційний, постчасовий підхід (aftermath-focused approach). Перший акцентує увагу на посиленні захисту жінок та зміцненні їх прав, а другий – на подіях, які відбуваються після злочинів, – визначенні й покаранні злочинців, що не покращує рівень безпеки жінок.

– Implantación de la Ley Vasca para la Igualdad de Mujeres y Hombres – проєкт в Іспанії, спрямований на законодавче закріплення принципу рівності між чоловіками та жінками.

У результаті аналізу проєктів-переможців, потрібно зробити наступні висновки:

– публічні послуги мають розроблятись та надаватись з урахуванням потреб громадян (приклад Кенії);

– потрібно шукати та застосовувати на практиці інноваційні шляхи надання публічних послуг (приклад Іспанії);

– під час надання публічних послуг бажано орієнтуватись на загальнодержавний підхід (whole-of-government approach);

– публічні послуги повинні надаватись з урахуванням принципу гендерної рівності.

Отже, у сучасній світовій практиці для забезпечення публічних послуг застосовуються головним чином такі канали або їх поєднання: особистий прийом громадян; телефонний (голосовий) сервіс та центри обслуговування по телефону; веб-портал; електронна пошта; SMS і інші сервіси обміну повідомленнями; мобільний портал (мобільний сайт); мобільний додаток; соціальні мережі; державні кіоски; посередники на основі державно-приватного партнерства.

Різноманітність каналів доступу до публічних послуг обумовлена зростанням потреб користувачів у можливості отримання державних та муніципальних послуг з будь-якого місця та у будь-який час, а також прагненням охопити всіх представників суспільства, включаючи вразливі групи та тих, хто опинився в ускладненому положенні.

Завданням державного управління є забезпечення балансу необхідної підтримки цих платформ, заохочуючи громадян скористатися більш економічно ефективними цифровими каналами.

Веб-портал, мобільний канал і соціальні мережі стануть основними каталізаторами, які дозволять охопити широку аудиторію користувачів і подолати цифровий розрив у найближчому майбутньому.

Більшість країн світу впроваджують національні портали електронних публічних послуг, і в цьому контексті більшість з них обирає шлях роздільної реалізації порталів, орієнтованих на дві основні категорії користувачів: громадян та бізнес-спільноти.

У сучасному світі існують два основних підходи до створення порталів адміністративних послуг: централізований, побудований "зверху вниз", та мета-система, розроблена "знизу вгору".

Наприклад, великобританський урядовий портал представляє собою централізований Інтернет-ресурс, створений за принципом "зверху вниз". Його метою є інтеграція Інтернет-сервісів всіх рівнів влади для надання публічних послуг в одному інформаційному просторі. Портал об'єднує в собі

власні сервіси, а також шлюзи до інших порталів і субпорталів, що робить його єдиним центром відповідальності за надання послуг заявникам.

В США діє інший підхід до створення порталів публічних послуг - "знизу вгору". З урахуванням того, що регіональні та місцеві органи влади вже мали розвинені системи надання публічних послуг за допомогою ІКТ, метою такої метасистеми стало формування бази метаданих про публічні послуги. Портал поділяє інформацію на чотири категорії: для громадян, для бізнесу, для державних службовців і для гостей країни. Сам портал є єдиним функціональним центром, що надає відвідувачам можливість здійснювати пошук та отримувати інформацію про надання публічних послуг і додаткових сервісів.

Крім того, у міжнародній практиці існує підход до систематизації публічних послуг залежно від різних критеріїв. Наприклад, у США, Великобританії, Франції і Бельгії публічні послуги групуються з урахуванням основних категорій населення, яким вони призначені (діти, молодь, літні люди, ветерани, підприємці, іноземці і так далі). У Португалії та Канаді послуги класифікуються відповідно до рівнів державної влади (федеральні, регіональні або місцеві органи).

Якість онлайн-послуг та широта (Online Service Index, OSI) є одним з трьох показників індексу розвитку електронного урядування у країнах світу (E-Government Development Index, EGDI). Цей індекс обчислюється департаментом з економічних та соціальних питань Організації Об'єднаних Націй (ООН) кожні два роки.

На 22 червня Україна отримала нагороду UN Public Service Awards за систему онлайн-аукціонів Прозорро.Продажі. Вона була визнана серед 350 проєктів із 58 країн світу. Протягом 6 років свого існування Прозорро.Продажі сприяли заробітку країни понад 62 млрд грн на онлайн-аукціонах.

В міжнародній практиці використовуються два важливі індикатори для визначення ступеня цифровізації діяльності державних структур. Індекс

розвитку електронного уряду та Індекс електронної участі. Основний індикатор процесів електронного врядування - EGDI, що складається з трьох індикаторів: Індексу телекомунікацій, Індексу онлайн-послуг та Індексу людського капіталу [23]. Індекс електронної участі (EPI) – це показник ефективності електронного врядування. Він активно використовується ООН для оцінки залучення громадян до процесу прийняття рішень.

Україна демонструє постійне зростання показника EGDI в останні роки. Рис. 3.1.

Рис. 3.1. Динаміка показника EGDI 2014-2022р [23, 63]

У 2022 році Україна не тільки значно підвищила значення індексу EGDI на 0,085, а й змогла перейти до групи з високим значенням електронного урядування. Таке зростання забезпечено за рахунок:

- зростання індексу телекомунікаційної інфраструктури на 0,1328 одиниць;
- збільшення індексу онлайн-сервісів на 0,1324 одиниць;
- підвищення індексу людського капіталу на 0,0078 одиниць.

Розглянемо зміну складових індексу електронного урядування в Україні за 2020-2022 роки. Рис. 3.2.

Рис. 3.2. Складові індексу електронного урядування за 2020-2022 роки.[23]

Переважна більшість провідних країн у розвитку електронного урядування у світі також виявляє найвищі показники у сфері розвитку онлайн-послуг. Зазначені країни охоплюють усі регіони світу, що свідчить про поширення онлайн-послуг, включаючи публічний сектор, як сучасну глобальну тенденцію [20].

Методологія ООН включає чотириступінчасту модель розвитку онлайн-послуг, де I стадія відповідає виникненню інформаційних послуг, II стадія – інтерактивним послугам, III – транзакційним послугам, а IV стадія – трансформаційним послугам. Кожна стадія вимагає більш високого рівня складності і, часто, збільшення виділення ресурсів. Розглянемо ці стадії більш детально.

Стадія 1. Надання початкових інформаційних послуг. На офіційних веб-сайтах уряду розміщена інформація щодо державної політики, управління, законодавства, стандартів, відповідної документації та різних видів надаваних публічних послуг. Сайти містять посилання на міністерства, департаменти та інші структурні підрозділи уряду. Громадяни можуть

отримувати актуальну інформацію про органи публічного управління та, слідуючи посиланням, отримувати доступ до архівних даних.

Стадія 2. Розширені інформаційні послуги. За допомогою урядових веб-сайтів забезпечується високотехнологічне однобічне або просте двобічне електронне взаємодію між урядом та громадянином, таке як завантаження форм для отримання публічних послуг та подачі заяв. Ці веб-сайти мають функціонал для відтворення аудіо та відео, а також надають можливість перекладу на різні мови. Електронні сервіси з обмеженим доступом дозволяють громадянам подавати запити або отримувати неелектронні форми та особисту інформацію.

Стадія 3. Транзакційні послуги. Урядові веб-сайти взаємодіють з громадянами у двох напрямках, включаючи подання запитань та отримання відгуків щодо дій уряду, програм, розпоряджень і іншого. Для успішної реалізації цих послуг важлива електронна аутентифікація особистості громадянина у будь-якій формі. На офіційному веб-сайті уряду проводяться різноманітні нефінансові операції, такі як заповнення податкових декларацій онлайн чи подача заявки на отримання посвідчення особи, ліцензії чи дозволу. Також можливе проведення фінансових операцій у разі, якщо переказ коштів здійснюється через безпечну мережу.

Стадія 4. Мережеві сервіси. Урядові веб-сайти перетворюють спосіб взаємодії влади зі своїми громадянами. Вони активно збирають інформацію від громадян, дізнаються їхні думки, використовуючи інструменти Web 2.0 та інші інтерактивні засоби. Електронні сервіси та рішення, які залучають декілька департаментів та міністерств, впроваджуються без труднощів; інформація, дані і знання передаються від державних установ через інтегровані програми. Влада переходить від германоцентричного підходу до підходу, орієнтованого на інтереси громадян, де електронні сервіси плануються громадянином відповідно до ключових подій у його житті і сегментування груп для надання спеціалізованих послуг. Уряди створюють

умови, які сприяють активному включенню громадян у діяльність влади та ухваленню рішень.

Одні з перших країн, які прийняли різноманітні законодавчі акти про процес надання електронних послуг є Франція, Австрія, Данія, Італія, Великобританія. Це дозволяє їм очолювати світовий рейтинг рівня електронного урядування

Франція володіє найбільш вражаючою історією впровадження електронного уряду в Європі [15]. Початок усьому покладено в 1984 році з впровадження мережі терміналів Minitel, які дозволяли оплачувати рахунки, надавали доступ до певних публічних сервісів та виконували роль телефонного довідника. У кінці 80-х - на початку 90-х років, Minitel розповсюдилися за межі Франції в деякі інші країни, але виявилися менш конкурентоспроможними в порівнянні з Інтернетом, який вийшов переможцем завдяки своїм безліччю можливостей.

Лише в 1998 році Франція серйозно зацікавилася розробкою електронних послуг, а чітке бачення та стратегія виникли до 2004 року.

Перший регулюючий акт у сфері електронного уряду з'явився в 2005 році, а фактичний початок існування електронного уряду датується 2008 роком. У 2014 році Франція стала першою і єдиною країною у світі, де 100% публічних послуг перейшли в онлайн-режим.

Франція швидко просунулася в розробці своїх електронних послуг, а зараз вивчає можливості переходу на безкоштовні альтернативи існуючих сервісів та інші шляхи зекономлення. Громадяни мають доступ до публічних послуг через єдиний портал mon.service-public.fr за допомогою персонального ID.

Крім того, діє запущений у жовтні 2000 року портал Service-Public.fr, що є центральною точкою доступу до різноманітної інформації, охоплюючи всі аспекти повсякденного життя громадян. Тут можна знайти відомості, документи (включаючи опубліковані звіти державних установ), інформацію про права користувачів та адміністративні процедури. Франція, яка є лідером

у переході публічних послуг в онлайн, активно працює над розширенням цієї послуги, прагнучи знизити витрати шляхом розгляду безкоштовних альтернатив комерційним ІКТ інфраструктурам та додаткам. Одночасно розширюється використання програмного забезпечення з відкритим первинним кодом в рамках нової політики, запровадженої в 2012 році, яка спрямована на зменшення витрат на ІКТ, заохочення інновацій та взаємодію з іншими суб'єктами, такими як місцеві органи влади і розробницькі спільноти для спільного створення електронних послуг.

У Великобританії діє Gov.uk – унікальний державний інформаційний веб-сайт, розроблений Державною цифровою службою з метою створення єдиної точки доступу до всіх публічних послуг [16]. Запущена в лютому 2012 року бета-версія веб-сайту, а 17 жовтня того ж року Gov.uk об’єднав двох раніше діючих великих постачальників електронних послуг: Directgov і Business Link. Головною метою об'єднання було створення єдиної точки доступу до публічних послуг. Основною метою Gov.uk є заміна сотень веб-сайтів урядових відомств і організацій.

Gov.uk представляє собою структурований та деталізований набір посилань на конкретні веб-сайти установ або секторів, проте не надає безпосередньо послуги цих установ. Іншими словами, Gov.uk в основному роз'яснює процедури отримання послуг. Після вивчення інформації на порталі користувачі звертаються до відповідних органів через їх офіційні веб-сайти, телефон або особистий візит.

Британські органи державного управління регулярно отримували мільйони дзвінків від осіб, які хотіли дізнатися про статус запрошених публічних послуг. Користувачі витрачали значний час на очікування відповіді від співробітників call-центрів, що призводило до значних витрат для держави. З цієї причини було вирішено створити сервіс GOV.UK Notify. Цей сервіс дозволяє державним органам висилати електронні та SMS-повідомлення, а також листи щодо статусу публічної послуги. Держоргани інтегрували систему у свої веб-додатки та комп'ютерні програми для обробки

документації, що дає можливість відправляти групові повідомлення, сформовані самою установою чи завантажені з інших систем.

Одним з прикладів успішної цифрової трансформації в даній сфері може слугувати Естонія. Досвід цієї країни може бути важливим вказівником для удосконалення організації надання публічних послуг в Україні.

З 2003 року в Естонії функціонує єдиний веб-портал державних та муніципальних послуг під назвою «eesti.ee». На сьогоднішній день портал надає користувачам у електронному форматі понад сто персональних послуг. Для отримання доступу до цих послуг користувачі повинні авторизуватися в системі під час входу до робочого простору порталу. Послуги на порталі розділені на категорії для «громадян», «підприємців» та «чиновників», і більшість їх доступні безкоштовно. Портал має версії на естонській, англійській та російській мовах (останні дві у відсіченому варіанті).

Наприклад, користувач порталу, використовуючи Департамент державної інформаційної системи, отримує можливість звертатися до повної законодавчої бази Естонської Республіки, а також до законодавчих актів і рішень різних міністерств і департаментів. Він може знайти та роздрукувати необхідний формуляр чи довідку, а також надіслати запит до державних і муніципальних установ. Популярними послугами, які користувачі активно використовують, є автотранспортне страхування, сімейні допомоги і питання трудової зайнятості, електронні рецепти, реєстрація за місцем проживання та інші.

На сьогодні комп’ютеризація та інтернетизація Естонії стали неоспоримими фактами. За десять років реалізації амбітної програми "Електронна держава" (e-riik), Естонія вийшла на передові позиції у світі за кількістю електронних послуг, доступних населенню.

Єдиний державний інтернет-сервер eesti.ee включає приблизно сто порталів, що надають різні послуги та практичну допомогу жителям країни. Ці портали охоплюють широкий спектр від Реєстру народонаселення, Реєстру нерухомості, бізнес-реєстру, Земельного кадастру, Податкового

департаменту, Дорожньо-транспортного реєстру і системи електронного голосування до Департаменту громадянства і міграції, Лікарняної каси, Реєстру пенсійних страхувань, Центру електронних рецептів та інших.

Отже, на сьогоднішній день вироблено майже у всіх країнах світу системи публічних послуг через веб-портали та мобільні канали, включаючи мобільні портали та додатки.

Основними засобами надання електронних публічних послуг є веб-портал та мобільний канал, що охоплює використання мобільного порталу та мобільних додатків.

Для впровадження електронного уряду за методологією ООН необхідно пройти, принаймні, три етапи формування.

Міжнародний досвід, зокрема у Естонії, підтверджує, що успішне впровадження електронних послуг обумовлене:

- політичною волею висших посадових осіб країни;
- належною правовою підтримкою;
- впровадженням ефективних та зручних для населення засобів електронної ідентифікації;
- забезпеченням безпеки інформації під час надання електронних послуг;
- ефективною взаємодією між владою та ІТ-бізнесом у реалізації організаційних, технологічних і технічних рішень для електронних послуг.

Для удосконалення публічного адміністрування господарських відносин та роботи з об’єктами нерухомості в Ірпінській міській раді пропонуємо організацію онлайн-послуг.

У таблиці 3.1 представлені результати дослідження, проведеного аналітиками ООН, щодо індексу розвитку онлайн-послуг OSI та його компонентів для України та ряду інших країн на різних етапах розвитку.

Таблиця 3.1

Індекс розвитку онлайн-послуг та його складові

Країна	081	Стадія 1	Стадія 2	Стадія 3	Стадія 4	Усього
		відсоток				
США	0.9449	100	68	77	94	83
Великобританія	0.8976	100	73	63	88	79
Об'єднані Арабські Емірати	0.8819	100	77	67	71	78
Танзанія	0.2992	81	32	2	12	29
Україна	0.2677	75	20	5	18	27

У сфері електронного уряду в Україні відбуваються такі зміни:

- 75% інформації про державну політику і закони доступно онлайн;
- Зворотний зв'язок можна подавати через форми в мережі на 20%;
- Транзакційні операції та онлайн-платежі становлять 5%;
- 18% електронних послуг доступно в мережі.

В цілому, рівень розвитку електронного уряду в Україні відповідає лише 27% ідеальному стандарту за показниками OSI. Важливо зауважити, що країна виправила негативний тренд у світовому рейтингу електронного уряду у 2016 році, досягнувши оцінки 0.5870 за OSI.

Нещодавно Україна отримала визнання, здобувши UN Public Service Awards 22 червня за систему онлайн-аукціонів Прозорро.Продажі. Цей проєкт був обраний серед 350 інших проєктів з 58 країн світу. Протягом шести років існування Прозорро.Продажі сприяли заробітку країни понад 62 млрд гривень на онлайн-аукціонах.

У 2014 році вперше всі 193 держави-члени Організації Об'єднаних Націй створили національні веб-сайти, проте більшість з них залишаються на інформаційному або інтерактивному етапі в рамках чотириступінчастої моделі розвитку онлайн-послуг. Навіть у країн з розвиненою ІКТ і людськими ресурсами важко перейти до більш високих рівнів, таких як транзакційні та трансформаційні послуги, через потребу в надійному захисті даних, онлайнових платіжних системах та безпечному обміні інформацією між різними урядовими органами.

Для України перехід до транзакційних та трансформаційних послуг вимагає вирішення наступних стратегічних завдань:

– Розроблення архітектури електронного уряду України;

– Створення інфраструктури електронного уряду, включаючи базові державні реєстри та кадастри (демографічний реєстр, адресний реєстр, земельний кадастр і т.д.);

– Впровадження єдиної системи електронної взаємодії, деталізованої в навчальному посібнику "Електронна взаємодія органів публічної влади";

– Створення засвідчувального центру для підтримки процедур аутентифікації користувачів на порталі електронного уряду;

– Розроблення і впровадження порталу електронного уряду;

– Підключення базових державних реєстрів та кадастри до єдиної системи електронної взаємодії, а також інтеграція інших організацій і підприємств, які беруть участь у наданні публічних послуг.

Проведення громадського моніторингу функціонування Ірпінської міської ради дозволяє нам висунути практично універсальний набір рекомендацій для удосконалення роботи ЦНАП. З огляду на конкретний контекст міста, можна обирати найбільш застосовні рекомендації для його ЦНАП.

Рекомендації стосовно організації роботи Ірпінської міської ради включають:

1. Виконання необхідної організаційно-технічної роботи (ремонт приміщення, оснащення інфраструктурою, забезпечення програмно-технічними засобами тощо) перед відкриттям ЦНАП у новому приміщенні.

2. Створення єдиного переліку послуг ЦНАП і включення до нього послуг у сфері дозволів та інших органів державної влади.

3. Затвердження регламенту ЦНАП, який відповідає реальному стану справ.

4. Надання послуг у ЦНАП виключно адміністраторами або державними адміністраторами.

5. Уникнення "паралельного" прийому громадян суб'єктами надання послуг, що вже доступні у ЦНАП.

6. Оновлення інформаційних карток (ІК) адміністративних послуг ЦНАП відповідно до вимог законодавства.

7. Вдосконалення технологічних карток послуг:

– У рядку "термін виконання" слід вказувати дні за зростаючим порядком, що сприятиме більш ефективному контролю за етапами виконання справи;

– Приймання документів та видачу результатів послуг, що надаються у ЦНАП, повинен здійснювати виключно адміністратор.

8. Встановлення електронної системи управління чергою є необхідним кроком;

9. Розміщення усієї необхідної інформації, яку вимагає закон, про ЦНАП та його послуги на стендах;

10. Розміщення зразків заповнення бланків для отримання найбільш популярних адмінпослуг на стендах, у папках на столах або іншим зручним способом;

11. Здійснення реклами сайту ЦНАП для підвищення інформованості громадян, включаючи розміщення реклами на рецепції та в публічних місцях міста;

12. Передбачення інформаційних терміналів, заповнених необхідною інформацією про надання послуг, які будуть визначені у переліку ЦНАП;

13. Створення умов для осіб з обмеженими можливостями, включаючи встановлення відповідного інформаційного кіоску і терміналу та обладнання туалетної кімнати;

14. Розгляд можливості створення куточка для дітей у приміщенні ЦНАП;

15. Забезпечення наявності моніторів для інформування громадян у приміщенні ЦНАП та можливості оперативного надання інформації про послуги та роботу ЦНАП.

Рекомендації щодо персоналу Ірпінської міської ради:

16. Провести аналіз для визначення необхідної кількості адміністраторів ЦНАП і призначити їх на відповідні посади.

17. Розробити річний план щодо підвищення кваліфікації персоналу, охоплюючи фахову та психологічну підготовку. Цей план може включати семінари, тренінги, регулярні обговорення актуальних проблем, обмін досвідом та залучення фахівців для консультацій адміністраторам.

Рекомендації щодо роботи бек-офісу (організації надання послуг):

18. Встановити систему смс-повідомлень щодо результатів послуг та інформації про поточний статус надання послуг на веб-сайті.

19. Впровадити практику постійного контролю за проходженням послуги керівником і адміністраторами ЦНАП, а також державними адміністраторами відповідно до законодавства.

20. Забезпечити електронний доступ до інформаційних баз даних органів влади, які надають послуги у ЦНАП, шляхом налагодження відповідного телекомунікаційного зв’язку з їх приміщеннями.

21. Фіксувати своєчасність надання послуг та їх статус у єдиній електронній системі для всіх послуг ЦНАП.

22. Впровадити систему електронного документообігу у ЦНАП.

Рекомендації щодо аналізу діяльності Ірпінської міської ради:

23. Розробити план проведення анкетувань та опитувань відвідувачів ЦНАП ініційованих міською радою, залучаючи громадські організації.

24. Аналізувати середні часи очікування в черзі та своєчасність надання послуг.

25. Визначити власні критерії для поліпшення якості послуг, включаючи максимальний час очікування в черзі та обслуговування посадовою особою, і регулярно аналізувати терміни надання послуг з метою їх скорочення.

26. Проводити регулярні порівняльні опитування для оцінки змін у якості послуг ЦНАП.

27. Впровадити систему "голосування" відвідувачів ЦНАП через електронні талони черги для оцінки якості обслуговування, розміщуючи кілька скриньок для варіантів "незадовільно", "задовільно", "добре", "дуже добре".

28.

ВИСНОВКИ

У дипломній роботі теоретично обґрунтовано та практично досліджено технології електронного урядування та публічного адміністрування, розглянуто теоретико-методичні засади технологій публічного адміністрування, проведено аналіз практики публічного адміністрування у Ірпінській міській раді, визначено напрями удосконалення публічного адміністрування у Ірпінській міській раді.

1. Розглянуто та конкретизовано технології електронного урядування та публічного адміністрування. Визначено, що адміністративні процедури представляють собою упорядкований за нормами адміністративного права процес розгляду та вирішення конкретних справ з питань публічної служби, пов'язаних із діяльністю публічного службовця органами державного управління. Характерними ознаками розвитку інституту адміністративної процедури у публічній службі є значна кількість підзаконних нормативно-правових актів та наділення широкого кола органів державного управління правом щодо визначення порядків реалізації покладених на них повноважень у взаємовідносинах із публічними службовцями.

Зазначено, що адміністративні процедури гарантують суворий правовий режим для захисту прав і свобод громадян і є ефективним інструментом у протидії суб'єктивізму та проявам сваволі з боку службовців органів виконавчої влади.

2. Зазначено, що адміністративні процедури гарантують суворий правовий режим для захисту прав і свобод громадян і є ефективним інструментом у протидії суб'єктивізму та проявам сваволі з боку службовців органів виконавчої влади.

3. Опрацьовано нормативно-правову базу публічного адміністрування. Зазначено, що з моменту проголошення незалежності України країна прагнула до прийняття європейських демократичних цінностей і стандартів.

Серед таких нормативних актів варто виділити Європейську партію місцевого самоврядування, до якої Україна приєдналася (договір ратифікації Верховною Радою України від 15 липня 1997 р.). Згідно зі статтею 2 Закону "Про місцеве самоврядування в Україні" місцеве самоврядування визначається як гарантована державою і реальна можливість територіальних громад, селян чи волонтерів об'єднуватися в сільській громаді жителів декількох сіл, селищ, міст - самостійно або під відповідальність посадових осіб та органів місцевого самоврядування для вирішення питань місцевого значення в межах Конституції та законів України. Для вирішення проблем на рівні територіальних громад необхідно об'єднати зусилля громад і їхніх територій, а також забезпечити фінансову підтримку з боку держави. З цією метою було прийнято два закони України - "Про добровільне об'єднання територіальних громад" і "Про співробітництво територіальних громад".

4. Проаналізовано фінансове забезпечення територіальної громади міста Ірпінь, і відзначено, що основну частину доходів громада отримує з власних джерел, включаючи податкові та неподаткові надходження. Найзначущим джерелом фінансування бюджету Ірпінської міської ради є податок на доходи фізичних осіб, що становить майже половину власних доходів громади. Другу частину доходів Ірпінської міської ради становлять кошти, які беспосередньо і безоплатно передають територіальній громаді з державного бюджету у вигляді дотації і субвенції.

Аналіз доходів бюджету Ірпінської міської ради за останній рік вказує на значну залежність від трансфертів із державного бюджету та коштів міжнародних програм. У 2021-2022 роках більшу частину доходів становили власні надходження - 66%, а дотації та субвенції – 34%. У 2023 році стан бюджету Ірпінської міської ради погіршився, дотації та субвенції становлять майже 50%. Це означає, що Ірпінська громада є більш залежною від надходжень трансфертів та субвенцій.

5. Для аналізу ефективності роботи з надання адміністративних послуг у Ірпінській міській раді було проведено соціологічне опитування

підприємців Ірпінської міської ради (кількість респондентів 120 чоловік), шляхом використання таких ознак як загальний термін проходження реєстрації фізичної чи юридичної особи, своєчасність отримання окремих дозвільних актів на оренду та будівництво у конкретних владних установах, наявність ускладнень при отриманні цього різновиду адміністративних послуг.

За допомогою першої ознаки визначаємо наявність таких покажчиків якості послуг, як доступність, відповідність і своєчасність. У більшості респондентів термін реєстрації складав один місяць (41,2%) і тільки в п'ятої частини опитаних цей процес тривав два (10,7%) і більше двох місяців (9,9%). Друга ознака дала можливість визначити найбільш довготривалу і найбільш налагоджені дозвільні процедури. Третя ознака дозволила з'ясувати труднощі, що виникали в респондентів при отриманні адміністративних послуг у Ірпінській міській раді: бюрократизацію; довготривалий розгляд документів; велика вартість послуг; штучна затримка процесу; неузгодженість нормативно-правових актів і практики; отримання необхідних паперів через зв'язки; та інші.

Загалом ефективність роботи з надання адміністративних послуг дозвільними установами у Ірпінської міської ради оцінена на трійку за п'ятибальною шкалою. Частка негативних оцінок перевищує позитивні.

6. Запропоновано напрями удосконалення публічного адміністрування у Ірпінській міській раді: провести роботу (забезпечення програмно-технічними засобами, ремонт, тощо) до відкриття ЦНАП в новому приміщенні; сформувати єдиний перелік послуг ЦНАП; затвердити актуальний регламент ЦНАП; виключити можливість «паралельного» прийому громадян; актуалізувати інформаційні картки адміністративних послуг; сформувати річний план підвищення кваліфікації персоналу; запровадити практику постійного контролю стану проходження послуги; запровадити смс-повідомлення про результат послуги. Для ефективності роботи необхідно проводити аналіз середнього часу очікування в черзі і

своєчасності надання послуг, визначити власні вимоги щодо покращення якості послуг та запровадити «голосування» відвідувачів ЦНАП.

Зауважено, що цифровізація життя українців на даному етапі вимагає ефективного публічного управління від органів влади, яке повинно базуватись на таких засадах: електронна взаємодія, забезпечення прозорості та відкритості державних органів, комунікація органів влади та суспільства. Тому необхідно звернути увагу на посилення технічних можливостей суспільства та органів влади для подальшого розвитку електронного урядування.

Більшість провідних країн у розвитку електронного управління також володіють найвищими показниками у сфері розвитку онлайн-послуг. Важливо відзначити, що ці країни охоплюють різні регіони світу, свідчачи про поширення онлайн-послуг, включаючи публічний сектор, як сучасний глобальний тренд. Для удосконалення публічного адміністрування господарських відносин та роботи з об’єктами нерухомості в Ірпінській міській раді пропонуємо організацію онлайн-послуг.

У дипломній роботі теоретично обґрунтовано та практично досліджено технології електронного урядування та публічного адміністрування, розглянуто теоретико-методичні засади технологій публічного адміністрування, проведено аналіз практики публічного адміністрування у Ірпінській міській раді, визначено напрями удосконалення публічного адміністрування у Ірпінській міській раді.

1. Розглянуто та конкретизовано технології електронного урядування та публічного адміністрування. Визначено, що адміністративні процедури – це регламентований нормами адміністративного права порядок розгляду й вирішення органами державного управління індивідуально-конкретної справи щодо публічного службовця, пов’язаної з проходженням ним публічної служби. Характерними ознаками розвитку інституту адміністративної процедури у публічній службі є значна кількість підзаконних нормативно-правових актів та наділення широкого кола органів

державного управління правом щодо визначення порядків реалізації покладених на них повноважень у взаємовідносинах із публічними службовцями.

Відзначено, що адміністративні процедури встановлюють жорсткий правовий режим для захисту прав і свобод громадян і є ефективним інструментом протидії суб'єктивізму і зловживань, які можуть виникати зі сторони службовців органів виконавчої влади.

2. Вивчено ресурсне забезпечення територіальної громади міста Ірпінь, і відзначено, що більша частина фінансування громади надходить з її власних джерел, включаючи податкові та неподаткові доходи. Найбільш значущим джерелом бюджетного наповнення Ірпінської міської ради є податок на доходи фізичних осіб, що складає практично половину внутрішніх фінансових ресурсів громади. Другу частину доходів Ірпінської міської ради становлять кошти, які беспосередньо і безоплатно передають територіальній громаді з державного бюджету у вигляді дотації і субвенції.

Аналіз доходів бюджету Ірпінської міської ради за останній рік вказує на значну залежність від трансфертів із державного бюджету та коштів міжнародних програм. У 2021-2022 роках більшу частину доходів становили власні надходження - 66%, а дотації та субвенції – 34%. У 2023 році стан бюджету Ірпінської міської ради погіршився, дотації та субвенції становлять майже 50%. Це означає, що Ірпінська громада є більш залежною від надходжень трансфертів та субвенцій.

3. Для аналізу ефективності роботи з надання адміністративних послуг у Ірпінській міській раді було проведено соціологічне опитування підприємців Ірпінської міської ради (кількість респондентів 120 чоловік), шляхом використання таких ознак як загальний термін проходження реєстрації фізичної чи юридичної особи, своєчасність отримання окремих дозвільних актів на оренду та будівництво у конкретних владних установах, наявність ускладнень при отриманні цього різновиду адміністративних послуг.

За допомогою першої ознаки визначаємо наявність таких покажчиків якості послуг, як доступність, відповідність і своєчасність. У більшості респондентів термін реєстрації складав один місяць (41,2%) і тільки в п'ятої частини опитаних цей процес тривав два (10,7%) і більше двох місяців (9,9%). Друга ознака дала можливість визначити найбільш довготривалу і найбільш налагоджені дозвільні процедури. Третя ознака дозволила з'ясувати труднощі, що виникали в респондентів при отриманні адміністративних послуг у Ірпінській міській раді: бюрократизацію; довготривалий розгляд документів; велика вартість послуг; штучна затримка процесу; неузгодженість нормативно-правових актів і практики; отримання необхідних паперів через зв'язки; та інші.

Загалом ефективність роботи з надання адміністративних послуг дозвільними установами у Ірпінської міської ради оцінена на трійку за п'ятибальною шкалою. Частка негативних оцінок перевищує позитивні.

4. Запропоновано напрями удосконалення публічного адміністрування у Ірпінській міській раді: провести роботу (забезпечення програмно-технічними засобами, ремонт, тощо) до відкриття ЦНАП в новому приміщенні; сформувати єдиний перелік послуг ЦНАП; затвердити актуальний регламент ЦНАП; виключити можливість «паралельного» прийому громадян; актуалізувати інформаційні картки адміністративних послуг; сформувати річний план підвищення кваліфікації персоналу; запровадити практику постійного контролю стану проходження послуги; запровадити смс-повідомлення про результат послуги. Для ефективності роботи необхідно проводити аналіз середнього часу очікування в черзі і своєчасності надання послуг, визначити власні вимоги щодо покращення якості послуг та запровадити «голосування» відвідувачів ЦНАП.

Зауважено, що цифровізація життя українців на даному етапі вимагає ефективного публічного управління від органів влади, яке повинно базуватись на таких засадах: електронна взаємодія, забезпечення прозорості та відкритості державних органів, комунікація органів влади та суспільства.

Тому необхідно звернути увагу на посилення технічних можливостей суспільства та органів влади для подальшого розвитку електронного урядування.

Більшість передових країн у розвитку електронного урядування також відзначається високим рівнем розвитку онлайн-послуг. Ці країни охоплюють усі регіони світу, що свідчить про поширення онлайн-сервісів, включаючи публічний сектор, як сучасний глобальний тренд. Для удосконалення публічного адміністрування господарських відносин та роботи з об’єктами нерухомості в Ірпінській міській раді пропонуємо організацію онлайн-послуг.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Асоціація міст України [Електронний ресурс]. URL: http://www.auc.org.ua/novyna/strategiyu-racionalnogo-upravlinnya-zemlyamy-silskogospodarskogopryznachennya-derzhavnoyi

2. Адміністративно-правове регулювання територіального устрою в Україні: автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Я. П. Павлович-Сенета; Львів. держ. ун-т внутр. справ. Львів, 2010. 16 с.

3. Адміністративно-територіальний устрій України. Проблемні питання та можливі шляхи їх вирішення. Заг. ред. В. Г. Яцуби. Київ: Секретаріат КМУ, 2003. 321 с.

4. Актуальні проблеми становлення та розвитку місцевого самоврядування в Україні: кол. монографія. В. О. Антоненко, М. О. Баймуратов, О. В. Батанов та ін. За ред. В. В. Кравченка, М. О. Баймуратова, О. В. Батанова. Київ: Атіка, 2007. 864 с.

5. Асоціація західноукраїнських забудовників. Карта незаконних забудов. URL: https://azuz.org.ua/lviv-interactive-map/

6. Базарна О. В. Організаційна складова механізму публічного регіонального управління житлово-комунальним господарством. URL: http://www.economy.in.ua/pdf/4_2018/28.pdf

7. Борденюк В.І. Місцеве самоврядування та державне управління: конституційно-правові основи співвідношення та взаємодії: монографія. Київ: Парламентське вид-во, 2007. 576 с.

8. Бурик З. М. Теоретико-методологічні засади державного регулювання сталого розвитку україни. URL: http://academy.gov.ua/pages/dop/136/files/6f7c6624-9818-4508-8793-a1e11af9e2c0.pdf

9. Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 р. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2456-17

10. В Україні створений Проєктний офіс секторальної децентралізації. URL: http://reforms.in.ua/ua/news/v-ukrayini-stvorenyy-proektnyy-ofis-sektoralnoyidecentralizaciyi

11. Василевська Т. Е. Професійно-етичні кодекси у сфері публічної влади. Збірник «Впровадження стандартів публічної етики на місцевому і регіональному рівнях: українська практика та європейський досвід». Київ, 2008. С. 8.

12. Верхоглядова Н. І. Сутність і місце нерухомості в системі ринкових відносин. *Механізм регулювання економіки.* 2011. № 3 (53). С. 197-205.

13. Гавришина О. І., Тарасенко І. О. Діагностика фінансового стану в системі управління економічною безпекою підприємства. URL: http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/mnj_2015_8_25.pdf

14. Гураль П.Ф. Генезис і становлення територіальної громади в Україні. URL: www.radnuk.info/statti/561-samovryad/15138-2011-01-21-08-00-59.html.

15. Державний устрій України : проблеми теорії і практики: Автореф. дис... д-ра політ. наук: 23.00.02. С. О. Телешун; НАН України. Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького. Київ, 2000. 34 с.

16. Децентралізація в цифрах: нові дані Моніторингу реформи від Мінрегіону. URL: https://decentralization.gov.ua/mainmonitoring

17. Децентралізація влади. URL: http://decentralization.gov.ua/news/item/id/5976#sthash.8xsIPvFA.dpuf

18. Децентралізація публічної влади: досвід європейських країн та перспективи України. Бориславська О., Заверуха І., Захарченко Е., та ін. Швейцарсько-український проєкт «Підтримка децентралізації в Україні – DESPRO. Київ: ТОВ «Софія». 2012. 128 с.

19. Децентралізація та ефективне місцеве самоврядування: навч. посіб. для посадовців місцевих та регіональних органів влади та фахівців з розвитку

місцевого самоврядування. Київ: ПРООН/ МПВСР, 2007. 78 с.

20. Децентралізація та реформа місцевого самоврядування: результати другої хвилі соціологічного опитування / Київський міжнародний інститут соціології. URL: http://www.slgcoe.org.ua/wpcontent/uploads/2016/12/Analitychnyi

21. Децентралізація управління : переваги і ризики в умовах України. URL: http://www.novageografia.com/vogels-139-1.html

22. Децентралізація: коротко про головне. URL: http://cost.ua/news/698-detsentralizatsiya-korotko-pro-holovne

23. Дослідження ООН: електронне урядування 2022. URL: https://publicadministration.un.org/egovkb/en-us/

24. Євдокімов О. В. Забезпечення сталого розвитку територіальних громад. *Комунальне господарство міст. Науково-технічний збірник. Серія: Економічні науки*. 2017. Вип. 138. С. 48-51.

25. Євдокімов О. В. Забезпечення функціонування та розвитку територіальних громад. *Актуальні проблеми розвитку економіки регіону.* Випуск 14. Том 1. Івано-Франківськ: Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника. С. 237-240.

26. Євдокімов О. В. Оптимізація дохідної бази бюджетів територіальних громад. URL: http://www.economy-confer.com.ua/full-article/2741/.

27. Євдокімов О. В. Організаційне забезпечення функціонування та розвитку територіальної громади. *Ефективна економіка*. 2018. № 6. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=6425

28. Європейські орієнтири місцевого і регіонального розвитку. Збірник матеріалів та документів. За заг. ред. М.Пухтинського. Київ: Видавництво Академії муніципального управління, 2009. 508 с.

29. Європейська хартія місцевого самоврядування. URL: http://conventions.coe.int/Treaty/EN/Treaties/PDF/Ukrainian/122-Ukrainian.pdf

30. Закон України «Про співробітництво територіальних громад». URL:

https://zakon.rada.gov.ua/go/1508-18

31. Закон України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» від 05.02.2015 р. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/157-VIII

32. Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» від 21.05.1997 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97%D0%B2%D1%80/ed20190111

33. Кількість адміністративно-територіальних одиниць за регіонами України на 1 січня 2016 року. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2016/ds/ator/ator2016_u.htm.

34. Кольцова Д. В. Органи самоорганізації населення в системі місцевого самоврядування. URL: http://economy.kpi.ua/files/files/13_kpi_2008.pdf

35. Кращі практики муніципального розвитку в Україні: збірник. Уклад.: С. Маліков, О. Гарнець, О. Тертишна, О. Бурий, М. Куля, А. Авоян, Ю. Сак. Київ: Ніка Прінт, 2012. 398 с.

36. Місцеві фінанси та бюджетна децентралізація. URL: https://decentralization.gov.ua/finance

37. Місцеве самоврядування в Україні: сучасний стан та основні напрями модернізації: наук. доп. Авт.кол.: Ю. В. Ковбасюк, К. О. Ващенко, В. В. Толкованов та ін. За заг.ред. д-ра наук з держ.упр., проф. Ю. В. Ковбасюка. Київ: НАДУ, 2014. 128 с.

38. Міжмуніципальне співробітництво: збірник нормативно-правових та інформаційно-аналітичних документів. Укладачі: Т. В. Журавель, Д. Ю. Записний, Р. П. Чухвицький. Київ, 2015. 154 с.

39. Мельниченко В. І. Децентралізація та деконцентрація публічної влади на пострадянському просторі: детермінованість, значення, межі. *Вісник Хмельницького інституту регіонального управління та права*. 2004. № 1/2. С. 282-288.

40. Моніторинг процесу децентралізації влади та реформування місцевого самоврядування станом на 10 січня 2019 року. URL:

https://storage.decentralization.gov.ua/uploads/library/file/359/10.01.2019.pdf

41. Ніколаєва Т. В. Методологія і організація вартісно-орієнтованого управління нерухомим майном державної власності: дис. … доктора екон. наук: 08.00.03. Ірпінь, 2019. 473 с.

42. Оцінка фінансової спроможності 366 об'єднаних територіальних громад за 2017 рік. URL: https://storage.decentralization.gov.ua/uploads/library/file/177/%D0%91%D1%83

43. Офіційний сайт Ірпінської міської Ради. URL: https://imr.gov.ua/documents/

44. Підходи до формування ефективних організаційних структур для об'єднаних територіальних громад. URL: http://chernyakhiv-rda.gov.ua/2015/12/25/як-керувати-обєднаною-територіальн/

45. Пасічний М. Д. Інституційні засади розвитку фінансового регулювання економіки. *Экономический вестник университета. Сборник научных трудов ученых и аспирантов*. 2015. № 271. С. 137-143.

46. Панасюк М. Я. Бюджетне планування: теоретико-методологічний аспект. *Економіка та держава.* 2011. № 7. С. 132-134.

47. План законодавчого забезпечення реформ в Україні: Постанова Верховної Ради України від 4 черв. 2015 р. № 509-VIII. URL: http://zakon0.rada.gov.ua/laws/le/text/35/f444365n15

48. Правові інструменти Ради Європи з питань місцевого і регіонального розвитку та проблеми їх імплементації в Україні. Під ред. В. В. Толкованова. Київ: Центр досліджень питань місцевого і регіонального розвитку та сприяння адміністративній реформі, 2007. 349 с.

49. Про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо зарахування окремих адміністративних зборів до місцевих бюджетів: Закон України від 08.09.2016 р. № 1509-VIII. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1509-19.

50. Про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо особливостей формування та виконання бюджетів об'єднаних

територіальних громад: Закон України від 26.11.2015 р. № 837-VIII. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/837-19.

51. Про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо реформи міжбюджетних відносин: Закон України від 28.12.2014 р. № 79-VIII. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/79-19.

52. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо особливостей добровільного об'єднання територіальних громад, розташованих на територіях суміжних районів: Закон України від 14.03.2017 р. № 1923-VIII. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1923-viii

53. Про засади державної регіональної політики: Закон України від 05.02.2015 р. № 156-VIII. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/156-19.

54. Ресурсне забезпечення об'єднаної територіальної громади та її маркетинг: навч. посіб. Г. А. Борщ, В. М. Вакуленко, Н. М. Гринчук, Ю. Ф.Дехтяренко, О. С. Ігнатенко, В. С. Куйбіда, А. Ф. Ткачук, В. В. Юзефович. Київ, 2017. 107 с.

55. Розвиток соціальної сфери територіальних громад в умовах адміністративно-фінансової децентралізації. ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М.І. Долішнього НАН України»; за ред. С. Л. Шульц. Львів, 2018. 140 с.

56. Сірик З. О. Економічний розвиток і співробітництво територіальних громад. URL: http://ird.gov.ua/pe/re201603/re201603_034_SirykZO.pdf

57. Савчук Д. М. Характеристика ресурсного потенціалу громади та оцінка ефективності його використання. *Український журнал прикладної економіки.* 2018. Том 3. № 1. С. 83-94.

58. Секторальна децентралізація в Україні: стан реалізації, проблемні питання та шляхи їх вирішення. Аналітична записка https://niss.gov.ua/doslidzhennya/regionalniy-rozvitok/sektoralna-decentralizaciya-v-ukraini-stan-realizacii-problemni

59. Серьогін С. М., Гончарук Н. Т. Теоретичні засади та основні напрямки реформування місцевого самоврядування й децентралізації влади в

Україні. *Аспекти публічного права*. 2015. № 4. С. 111-120.

60. Соціально-економічний потенціал сталого розвитку України та її регіонів: національна доповідь. Наук. ред.: Е.М. Лібанова, М.А. Хвесик. ДУ «Інститут економіки природокористування та сталого розвитку НАН України». Київ, 2014. 776 с.

61. Територіальна громада як базова ланка адміністративно-територіального устрою України: проблеми та перспективи реформування. Київ: НІСД, 2016. 61 с.

62. Успішна територіальна громада: будуємо разом. Бриль М., Врублевський О., Данчева О., Сеїтосманов А., Чубаров Е. Харків: Видавничий будинок Фактор, 2018. 128 с.

63. Федоренко Т.М., Лучинкіна К.О. Досягнення України щодо впровадження електронного урядування. Сучасні пробле ми правового, економічногота соціального розвитку держави. Харків, 2018. С. 349-351.

64. Яке майбутнє в українського села? URL: http://infolight.org.ua/content/yake-maybutnie-v-ukrayinskogo-sela